

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ  
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування  
(повна назва кафедри)

## Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)  
(рівень вищої освіти)

на тему Удосконалення управління фінансовими результатами комерційного банку в умовах конкуренції

Виконав: студент 2 курсу, групи ФБС - 18 - мд  
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та  
(код і назва спеціальності)

страхування»

Лиходід Ю. А.

освітньої програми фінанси, банківська справа та  
(код і назва освітньої програми)

страхування

спеціалізації \_\_\_\_\_

(код і назва спеціалізації)

\_\_\_\_\_  
(ініціали та прізвище)

Керівник доцент кафедри фінансів, банківської справи  
та страхування, доцент, к.е.н. Шапуров О.О.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент професор кафедри фінансів, банківської  
справи та страхування, професор, д.е.н. Метеленко Н.Г.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя  
2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ**

Факультет економіки та менеджменту  
 Кафедра фінансів, банківської справи та страхування  
 Рівень вищої освіти другий (магістерський)  
 Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»  
 (код та назва)  
 Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування  
 (код та назва)  
 Спеціалізація \_\_\_\_\_  
 (код та назва)

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Завідувач кафедри д.е.н., проф.  
Метеленко Н.Г.

«\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ року

**З А В Д А Н Н Я  
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНЦІ**

Лиходід Юлії Анатоліївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Удосконалення управління фінансовими результатами комерційного банку в умовах конкуренції

керівник роботи Шапуров О.О., к.е.н., доцент,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «10» вересня 2019 року № 1538-с

2. Строк подання студентом роботи Дата згідно графіку захисту

3. Вихідні дані до роботи Публічна фінансова звітність банку, що розглядається в роботі. Літературні джерела. Фахові періодичні видання

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) \_\_\_\_\_

*Теоретична частина. Теоретичні основи фінансових результатів банку*

*Аналітична частина. Аналіз фінансових результатів банку*

*Проектна частина. Удосконалення управління фінансовими результатами комерційного банку в умовах конкуренції*

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

*Рис.1.1. Формування фінансових результатів комерційного банку. Рис.1.2. Склад доходів та витрат комерційного банку. Рис.1.3. Внутрішні та зовнішні фактори впливу на фінансовий результат. Рис.1.4. Пріоритетні напрямки розподілу прибутку комерційного банку. Рис.1.5. Узагальнення підходів до визначення видів витрат банківської установи. Рис.1.6. Групи факторів впливу на управління витратами банківської установи. Рис.1.7. Система методів управління витратами банківської установи. Рис. 1.8. Етапи управління витратами банківської установи. Рис.1.9. Напрями управління доходами комерційного банку. Таблиця 1.1. Динаміка складу доходів та витрат банків України. Таблиця 1.2. Показники рентабельності комерційних банків України. Таблиця 1.3. Динаміка показників дохідності банків України за 2015-2017рр. Таблиця 1.4. Динаміка рівня витрат за 2015-2017рр. Таблиця 1.5. Динаміка коефіцієнтів рівня витрат банків України за 2015-2017рр.*

Таблиця 2.1. Основні показники діяльності АТ " Ощадбанк ". Рис.2.1. Динаміка вартості активів АТ " Ощадбанк ". Рис.2.2. Динаміка кредитів та заборгованості клієнтів АТ " Ощадбанк ". Таблиця 2.2. Процентні доходи АТ «Ощадбанк» за період 2016-2018рр. Рис.2.3. Динаміка процентних доходів АТ «Ощадбанк». Таблиця 2.3. Комісійні доходи АТ «Ощадбанк» за період 2016-2018рр. Рис.2.4. Структура комісійних доходів АТ «Ощадбанк» за 2018р. Рис.2.5. Динаміка загальних комісійних доходів АТ «Ощадбанк». Таблиця 2.4. Процентні витрати АТ " Ощадбанк ". Рис.2.6. Структуру процентних витрат АТ " Ощадбанк " за 2018р. Рис.2.7. Динаміка загальних процентних витрат АТ " Ощадбанк ". Таблиця 2.5. Комісійні витрати АТ «Ощадбанк» за період 2016-2018рр. Рис.2.8. Структура комісійних витрат АТ «Ощадбанк» за 2018р. Рис.2.9. Динаміка комісійних витрат АТ «Ощадбанк». Таблиця 2.6. Адміністративні витрати АТ «Ощадбанк» за період 2016-2018рр. Таблиця 3.1. Довгострокові та короткострокові кредити промислових підприємств, які створювали та використовували нанотехнології. Таблиця 3.2. Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків ПАТ «Мотор Січ». Таблиця 3.3. Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків . ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу» за короткостроковий кредит. Таблиця 3.4. Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків ПАТ «Концерн Стирол» за короткостроковий кредит. Таблиця 3.5. Кредитний портфель розвитку нанотехнологій та доходи від кредитування АТ «Ощадбанк». Таблиця 3.6. Зміна кредитного портфеля та процентної дохідності АТ «Ощадбанк» з урахуванням кредитування розвитку нанотехнологій. Таблиця 3.7. Кредитування підприємств V технологічного укладу. Таблиця 3.8. Результати реалізації АТ «Ощадбанк» довгострокових та короткострокових програм кредитування промислових підприємств V технологічного укладу

## 6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Шапуров О.О., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування	18.09	18.10
2	Шапуров О.О., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування	18.10	19.11
3	Шапуров О.О., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування	19.11	12.12

7. Дата видачі завдання 10.09.2019 р.

## КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Дослідження теоретичного аспекту прибутковості банку	25.09.2019	
2	Огляд літературних джерел з фінансових результатів банку	01.10.2019	
3	Збір даних та дослідження звітної документації АТ " Ощадбанк "	08.10.2019	
4	Аналіз фінансової діяльності АТ " Ощадбанк "	18.10.2019	
5	Розробка практичних рекомендацій щодо підвищення прибутковості банку	19.11.2019	

Студент

( підпис )

Лиходід Ю.А.

( ініціали та прізвище )

Керівник роботи (проекту)

( підпис )

Шапуров О.О.

( ініціали та прізвище )

**Нормоконтроль пройдено**

Нормоконтролер

( підпис )

Шапуров О.О.

( ініціали та прізвище )

## АНОТАЦІЯ

Лиходід Ю.А. Удосконалення управління фінансовими результатами комерційного банку в умовах конкуренції.

Кваліфікаційна випускна робота на здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 072 - Фінанси, банківська справа та страхування, науковий керівник О.О.Шапуров. Інженерний інститут ЗНУ. Факультет економіки та менеджменту, кафедра фінансів, банківської справи та страхування, 2020.

Розглянуто теоретичні аспекти фінансових результатів комерційного банку. Проаналізовано фінансові результати комерційного банку. Запропоновано удосконалення управління фінансовими результатами банку за рахунок кредитування перспективних галузей та нанотехнологій.

Ключові слова: ДОХОДИ, ВИТРАТИ, КОНКУРЕНЦІЯ, НАНОТЕХНОЛОГІЇ, ІННОВАЦІЇ.

## ABSTRACT

Likhodid Yu.A. Improvement of commercial bank`s financial performance management in a competitive environment.

Qualifying final work obtaining a master`s degree in higher education by specialty 072 - Finance, banking and insurance, scientific supervisor. O.O.Shapurov. Engineering Institute ZNU, Faculty of Economics and Management, Department of Finance, Banking and Insurance. 2020.

The qualifying final work has outlined and described theoretical basis profitability of a commercial bank. The profitability of the commercial bank were analyzed. Improvement of commercial bank`s financial performance management was proposed.

Keywords: INCOME, COSTS, COMPETITION, NANOTECHNOLOGIES, INNOVATIONS

## АННОТАЦИЯ

Лиходед Ю.А. Совершенствование управления финансовыми результатами коммерческого банка в условиях конкуренции.

Квалификационная выпускная работа на соискание степени высшего образования магистра по специальности 072 - Финансы, банковское дело и страхование, научный руководитель О.О. Шапуров. Инженерный институт ЗНУ. Факультет экономики и менеджмента, кафедра финансов, банковского дела и страхования, 2019.

Рассмотрены теоретические аспекты финансовых результатов коммерческого банка. Проанализированы финансовые результаты банка. Предложено совершенствования управления финансовыми результатами банка за счет кредитования перспективных отраслей и нанотехнологий.

Ключевые слова: ДОХОДЫ, РАСХОДЫ, КОНКУРЕНЦИЯ, НАНОТЕХНОЛОГИИ, ИННОВАЦИИ.

## ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ БАНКУ.....	10
1.1. Сутність та значимість фінансових результатів комерційного банку.....	10
1.2. Сучасні тенденції управління витратами банку.....	16
1.3. Сучасні тенденції управління доходами банку.....	20
1.4. Ефективність функціонування банків України на ринку банківських продуктів і послуг.....	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ БАНКУ.....	36
2.1. Організаційно – економічна характеристика АТ «Ощадбанк»..	36
2.2. Аналіз доходів АТ " Ощадбанк ".....	42
2.3. Аналіз витрат АТ " Ощадбанк ".....	49
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В УМОВАХ КОНКУРЕНЦІЇ.....	60
3.1. Підвищення дохідності АТ «Ощадбанк» за рахунок кредитування нанотехнологій.....	60
3.2. Підвищення дохідності АТ «Ощадбанк» за рахунок кредитування АТ «Ощадбанк» перспективних галузей економіки.....	71
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ.....	88

## ВСТУП

Актуальність теми. Проблеми управління доходною базою комерційного банку України належать до актуальних, оскільки банківські установи характеризуються високим ступенем залежності від макроекономічного розвитку, а їхній прибуток значною мірою визначається ситуацією на фінансовому ринку. Ще однією особливістю є те, що успіх банківських установ також залежить від їхньої здатності передбачати та уникати ризиків, а також можливості покривати втрати, спричинені виникненням ризиків. При цьому комерційні банки є ключовим компонентом, який підтримує бізнес-середовище через послуги та пропоновані продукти, будучи основним кредитором у сучасній економіці. А основною метою комерційного банку є прибутковість або максимізація прибутку. Саме тому як у теорії, так і в практиці необхідно приділяти посилену увагу проблемам комплексного управління доходами банку, реалізація заходів якого має забезпечувати ефективне використання всіх наявних ресурсів банку з найменшими витратами для нього. Тому проблематика створення ефективної системи управління доходами, а також визначення дієвих підходів з метою забезпечення реальних конкурентних переваг банку на ринку банківських послуг є досить актуальною.

Мета й завдання дослідження. Метою роботи є Удосконалення управління фінансовими результатами комерційного банку в умовах конкуренції

Для досягнення зазначеної мети сформульовано такі завдання:

- визначити сутність та значимість фінансових результатів комерційного банку;
- розглянути сучасні тенденції управління доходами та витратами банків;
- проаналізувати доходи та витрати АТ«Ощадбанк»;
- запропонувати удосконалення управління фінансовими результатами банку; за рахунок кредитування перспективних галузей та нанотехнологій

Предмет і об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є доходи та витрати АТ«Ощадбанк».

Предметом дослідження є управління доходами та витратами АТ«Ощадбанк»

Методи дослідження. Загальнонаукові методи: індукція, дедукція, аналіз, синтез, теоретичне моделювання, абстрагування; спеціальні методи: горизонтальний та вертикальний аналіз, коефіцієнтний аналіз.

Матеріалами для дослідження стали: спеціальна література з проблем теорії та практики управління активами комерційним банком, нормативні документи, статистичні дані.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

удосконалено:

- науково – методичний підхід до розвитку активних операцій комерційного банку за рахунок кредитування перспективних напрямів промисловості, на відміну від існуючих підходів кредитні програми охоплюють нанотехнології та інноваційні галузі економіки.

Практичне значення отриманих результатів. Розроблені в ході дослідження науково – практичні рекомендації можуть бути використані в діяльності АТ«Ощадбанк» та на інших комерційних банках України, що дозволить удосконалити та підвищити ефективність управління активами та підвищити фінансові результати.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були представлені в доповіді на Міжнародній науково – практичній конференції «Вплив цифрової освіти на розвиток людського капіталу та на II Міжнародному науково – практичному семінарі «Економічні, соціальні та інформаційні аспекти європейських інтеграційних процесів»

Публікації. Основні положення роботи опубліковано в матеріалах міжнародної науково-практичної конференції та міжнародному науково – практичному семінарі.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та



нормативні документи, навчально – методична література, наукові публікації в періодичних виданнях з питань управління активами та пасивами комерційного банку, а також фінансова звітність комерційних банків та зокрема АТ«Ощадбанк».

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладений на 93 сторінках. Робота містить 19 таблиць, 18 рисунків та 6 додатків. Список використаних джерел налічує 38 найменувань.

## РОЗДІЛ 1

### ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ БАНКУ

#### 1.1. Сутність та значимість фінансових результатів комерційного банку

Комерційні банки являють собою багатофункціональні фінансові інституції, що здійснюють широкий спектр банківських послуг, спрямованих передусім на отримання позитивного значення фінансового результату, а його достатній обсяг забезпечує їх стабільне та ефективне функціонування.

У процесі систематизації економічного змісту поняття «фінансовий результат», було виділено три основні підходи до визначення його сутності:

- фінансовий результат як різниця між загальною вартістю майна та сумою його зобов'язань і додаткових внесків власників за звітний період (чисті активи підприємства);
- фінансовий результат як приріст власного капіталу за звітний період;
- фінансовий результат як різниця між доходами та витратами діяльності [11].

У сучасних економічних умовах саме третій підхід для дослідження фінансових результатів банківської діяльності є пріоритетним, оскільки дає змогу виявити фактори впливу на фінансовий результат та розробити систему заходів для досягнення поставлених цілей.

Фінансовий результат комерційного банку являє собою прибуток (збиток) як абсолютний показник та рентабельність (ефективність) як відносний показник. Прибуток (збиток) визначають як різницю між доходами та витратами банківської установи, а рентабельність (ефективність) – як відношення прибутку до понесених витрат або наявних ресурсів [1].

Доходи і витрати формуються внаслідок руху грошових коштів, який притаманний фінансовим відносинам. Сума доходів є підсумком вхідних грошових потоків банківської установи, а сума витрат – є підсумком її вихідних

грошових потоків. Тому вважаємо, що доходи і витрати як підсумки вхідних та вихідних грошових потоків формують фінансові результати діяльності комерційного банку (рис. 1.1).

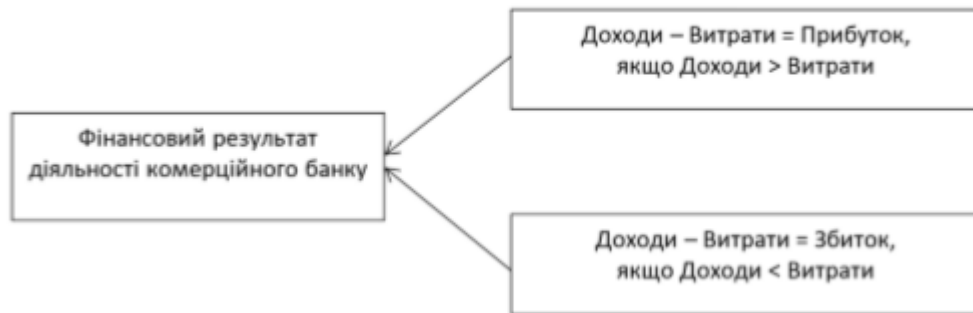


Рис.1.1. Формування фінансових результатів комерційного банку

Слід зазначити, що фінансові результати діяльності комерційного банку відображаються у Звіті про фінансові результати (Звіт про прибутки та збитки) відповідно до Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затвердженої постановою Національного банку України від 24.10.2011 р. № 373 [3].

Метою складання Звіту про фінансові результати є надання користувачам інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності банківської установи за відповідний період. Звіт про фінансові результати банку включає дані за станом на кінець поточного періоду (кварталу, року) наростаючим підсумком за поточний фінансовий рік до дати звітності та порівняльні дані за станом на кінець зіставленого періоду (кварталу, року) попереднього фінансового року.

Звіт про прибутки та збитки ґрунтується на концепції грошових потоків за доходами та витратами, які групуються за їхнім економічним характером. Дохідні статті звіту розміщені у її лівій частині, а витратні — у правій. При цьому кожній групі доходів по горизонталі відповідає аналогічна група витрат. Це дає змогу оцінювати собівартість формування різних груп ресурсів і безпосередній чистий прибуток (збиток) від операцій [8].

Таким чином, ми можемо сформувати відповідну структуру доходів та

витрати комерційного банку, що відображено на рис. 1.2.

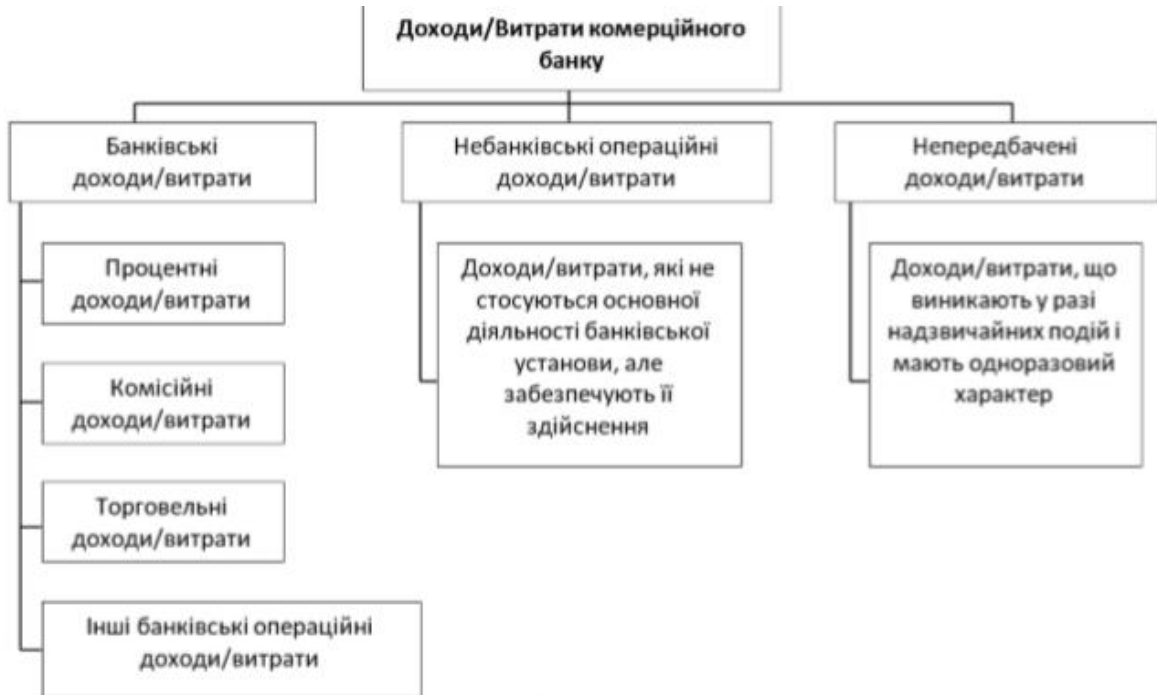


Рис.1.2. Склад доходів та витрат комерційного банку

Згідно з правилами бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України від 18.06.2003 р. № 255 [9] визначено:

– дохід – це збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження чи збільшення корисності активів або у вигляді зменшення зобов'язань, результатом чого є збільшення власного капіталу, за винятком збільшення, пов'язаного з внесками учасників;

– витрати – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам.

Для забезпечення позитивного значення фінансового результату, необхідно застосовувати ефективні важелі управління, в основі яких – процеси формування доходів в обсягах, що перевищуватимуть витрати.

Реальність виконання цих завдань знаходиться в площині ведення прибуткової діяльності, при цьому показники доходів, витрат і фінансових результатів відіграють роль ключових індикаторів фінансової стійкості і

стабільності комерційного банку. З економічної точки зору можна зазначити, що прибуток – це виражений у грошовій формі дохід власника на вкладений капітал, плата за працю, за ризик ведення фінансово - господарської діяльності, який є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності.

Особливу увагу варто звернути на те, що прибуток являє собою форму доходу підприємця, який вкладає власний капітал з метою досягнення окремого комерційного успіху, в той же час він є визначеною платою за ризик здійснення фінансово-господарської діяльності [2].

У разі неефективної діяльності та впливу негативних факторів буде відбуватися перевищення сукупних витрат над сукупними доходами, що спричинить збиток комерційного банку. Прибуток є основним внутрішнім джерелом збільшення власного капіталу комерційного банку і ресурсів для зростання його активних операцій. При цьому, прибуток є постійно відтворюваним джерелом, на відміну від інших внутрішніх джерел формування капіталу.

У процесі своєї діяльності комерційний банк зазнає впливу різноманітних факторів – внутрішніх (ендогенних) та зовнішніх (екзогенних), від яких залежить рівень його прибутковості.

До зовнішніх (екзогенних) відносять фактори, поява та вплив яких на формування прибутку комерційного банку не залежать від його діяльності, а до внутрішніх – фактори, вплив яких він може змінити (рис. 1.3.)

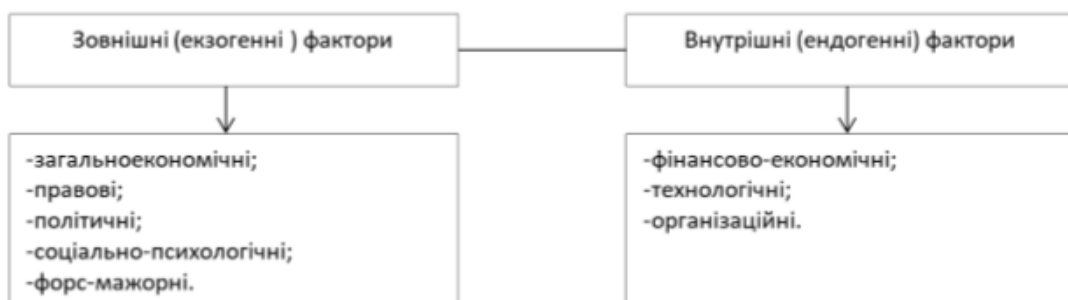


Рис.1.3. Внутрішні та зовнішні фактори впливу на фінансовий результат

Значимість сформованого банківського прибутку виявляється в

можливості забезпечення його ефективного функціонування та стабільності, як комерційної установи. У сучасних умовах діяльності неможливо виробити універсальну політику розподілу прибутку,

Тому основою механізму розподілу прибутку конкретного комерційного банку є забезпечення аналізу та врахування окремих факторів, що пов'язують цей процес з поточною та майбутньою його діяльністю (рис. 1.4).



Рис.1.4. Пріоритетні напрямки розподілу прибутку комерційного банку

Результативним показником діяльності комерційного банку є розмір одержаного прибутку, проте ступінь окупності прибутком капіталу комерційного банку, активів, витрат розкриває їх рентабельність. Рентабельність – відносний показник економічної ефективності, який показує рівень ефективності використання ресурсів і капіталу комерційного банку [12].

Основними показниками, що характеризують рентабельність комерційного банку є рентабельність активів (ROA) та рентабельність власного капіталу (ROE).

ROA – фінансовий коефіцієнт, що характеризує ефективність використання всіх активів комерційного банку для генерації його прибутку.

$$ROA = (\text{Прибуток після оподаткування}) / (\text{Середньорічна вартість активів}) \times$$

100%

(1.1)

ROE – фінансовий коефіцієнт, що характеризує ефективність використання власного капіталу. Показує, яка норма прибутку припадає на вкладений власний капітал.

$$\text{ROE} = (\text{Прибуток після оподаткування}) / (\text{Середньорічна вартість власного капіталу}) \times 100\% \quad (1.2)$$

На рівень рентабельності діяльності комерційного банку можуть впливають такі чинники: структура активів, тобто співвідношення між продуктивними і непродуктивними активами; ефективність управління дохідністю кредитного портфеля і портфеля цінних паперів; розміри комісійних з одиниці продуктивних активів; покриття отриманими доходами відсоткових і управлінських витрат, тобто ефективність контролю над ними в по елементному розрізі (операційні видатки і витрати, видатки на оплату праці) та ін. З точки зору грошової позиції комерційного банку, оптимізації його прибутковості і ліквідності, правлінню комерційного банку слід визначити параметри рентабельності та обсягу коштів, які необхідно резервувати відповідно до вимог законодавства.

У ринкових умовах господарювання величина отриманих фінансових результатів та рівень рентабельності комерційного банку є визначальними факторами визначення його конкурентоздатності серед банківських установ та можливості стабільного функціонування, надання якісних послуг на існуючому ринку.

Таким чином, можна підвести підсумок про доцільність визначення складу фінансових результатів та їх значимості для забезпечення основних напрямів функціонування комерційного банку. Насамперед, з метою підвищення рівня прибутковості необхідно здійснювати комплексний аналіз доходів та витрат, виявляти фактори впливу на них, збільшувати резерви

діяльності. Отримання позитивного або негативного значення фінансового результату діяльності залежить передусім від ефективності взаємодії кожного компонента системи організації сучасного комерційного банку. Вміння правильно визначати та розпоряджатися вхідними та вихідними грошовими потоками надасть змогу комерційному банку отримувати значні переваги від своєї діяльності, як в інтересах самої банківської установи, так і в інтересах клієнтів.

## 1.2. Сучасні тенденції управління витратами банку

В сучасних мінливих умовах макроекономічного середовища та низької довіри населення до банківських установ останні потребують приділення значної уваги питанням управління витратами. Адже формування лояльності та відновлення довіри до вітчизняних банків є необхідною умовою зміцнення стійкості банківського сектору [17]. Також важливо пам'ятати, що від рівня операційних витрат сильно залежать ефективність функціонування банку та його конкурентоспроможність.

На думку українських вчених [18, с.18], варто врахувати існування значних чинників, що збільшують витратність банківського бізнесу, а саме формування резервів на покриття можливих втрат по активних операціях; продаж проблемних кредитів за вартістю, нижчою за балансову; зниження доходів від основної діяльності через низьку ділову активність в економіці та в умовах зростання витрат по залучених ресурсах.

Тому управління витратами є важливою функцією економічного механізму кожного банку. При цьому важливо враховувати сучасні тенденції розвитку банківських послуг, зміну механізмів формування витрат на ці послуги, появу та закріплення міцних позицій за електронними послугами. Адже завдяки останнім стає можливим глобальний масштаб надання послуг [19]. Аналіз ефективності управління витратами є дуже важливим, оскільки є невід'ємною умовою успіху, від якої безпосередньо залежить розмір прибутку,



який одержить банк. Отже, перш за все пропонуємо проаналізувати класифікацію самих витрат (рис. 1.5).



Рис.1.5. Узагальнення підходів до визначення видів витрат банківської установи

Більшість зарубіжних та вітчизняних науковців виокремлює три групи цілей управління витратами банківських установ, такі як оцінка ресурсів та визначення фінансового результату; прийняття виважених управлінських рішень; здійснення контролю за виконанням управлінських рішень.

Беручи до уваги обсяг теми та часу, можемо виділити такі види аналізу ефективності управління витратами:

- 1) оперативний (зазвичай щомісяця, щоквартально, наприклад, виконання завдань матеріальних витрат);
  - 2) проблемний (наприклад, порівняльний аналіз витрат центрів прибутку);
  - 3) річний (є основою для оцінювання загальної ефективності завдань).
- Використовуючи критерій вихідного матеріалу, розрізняють загальний (складається на основі даних поточної звітності) та детальний (використовує всі доступні дані).

Важливим питанням сфери управління витратами банку є врахування зміни витрат, тобто характеру їх реагування на певні події та операції, що здійснюються в процесі діяльності. При цьому фактори, що мають найбільший

вплив, необхідно ретельно аналізувати з метою їх прогнозування. Умовно усі фактори можна поділити на внутрішні та зовнішні (рис. 1.6).



Рис.1.6. Групи факторів впливу на управління витратами банківської установи

Загалом серед внутрішніх факторів можна виділити групи екстенсивних (відображають обсяг ресурсів) та інтенсивних факторів (відображають ефективність використання ресурсів або сприяють цьому).

Оцінка вагомості факторів впливу на витрати банківської установи є важливим етапом управління витратами, спрямованим на оптимізацію витрат і стимулювання їх зниження. Загалом управління витратами банківської установи включає планування, аналіз та контроль за витратами установи з метою розроблення та прийняття ефективних управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію витрат і стимулювання їх зниження.

Управління витратами банківської установи засноване на використанні системи методів (рис. 1.7) та реалізується в кілька етапів (рис. 1.8).

Варто додати, що існують різноманітні шляхи оптимізації витрат банківських установ, основними з яких є гнучка модель діяльності, спрощення документообігу, раціоналізація банківських продуктів та послуг, концентрація уваги на прибуткових клієнтах, реалізація частини завдань за допомогою аутсорсингу послуг, а також налагодження ІТ-інфраструктури.



Рис1.7. Система методів управління витратами банківської установи



Рис. 1.8. Етапи управління витратами банківської установи

Досягнення стратегічних цілей функціонування банківських установ у контексті підвищення ефективності управління витратами можуть забезпечити підтримання конкурентоспроможності як на національному, так і на глобальному ринках; підвищення якості, асортименту та прибутковості

банківських послуг; формування тривалих взаємовигідних відносин «банк – клієнт» та підвищення лояльності клієнтів; активне залучення нових клієнтів; забезпечення стійкості до дестабілізуючого впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ; підвищення якості управління діяльністю банку, зокрема управління витратами.

### 1.3. Сучасні тенденції управління доходами банку

Дохідність банку є показником успішності його роботи й одним із важливих факторів залучення нових акціонерів і зміцнення довіри клієнтів. Комерційні банки є ключовим компонентом, що підтримує бізнес-середовище через послуги та пропонувані продукти, будучи основним кредитором у сучасній економіці.

Розглянувши тлумачення вчених щодо управління доходами комерційного банку, можемо дійти висновку, що управління доходами – це процес розроблення й прийняття управлінських рішень на основі планування, аналізу та контролю за доходами банку, що спрямовані на досягнення їх оптимальної структури шляхом виявлення ефективних напрямів розміщення ресурсів банку. При цьому основними напрямками та головною метою управління доходами, виходячи з визначення цього терміна, є їх оптимізація або максимізація (рис. 1.9).

Аналізуючи рис. 1.9, можемо дійти висновку, що напрями управління доходами комерційного банку включають у себе управління та оптимізацію бізнес-процесами.

Приділяючи увагу ризикованості, вибір конкретних активних операцій залежить від загальної стратегії банку та його схильності до ризику. Тому буде доцільно виділити підходи управління доходами банку та стратегії на основі аналізу наукових праць вітчизняних учених:

1) Консервативний підхід - орієнтація банку на операції з обмеженим, але високонадійним і стабільним доходом.

2) Агресивний підхід - пріоритетна орієнтація на максимізацію прибуткових операцій, незважаючи на рівень ризику

3) Поміркований підхід - диверсифікація операцій, тобто раціональне співвідношення між високоприбутковими та надійними операціями



Рис.1.9. Напрями управління доходами комерційного банку

Розглянувши підходи до управління доходами банку, можемо дійти висновку, що доцільніше використовувати на стадії розвитку агресивний підхід, який забезпечить зростання власного капіталу. Консервативний підхід краще використовувати банку, для якого зміна відсоткових ставок не вплине на результати діяльності. Поміркований підхід слід використовувати для стабілізації діяльності банку, який на ринку більше трьох років [24].

Таким чином, серед розглянутих підходів до управління доходами банку найбільш ефективним є консервативний підхід. Цей підхід дасть змогу збільшити прибутковість банку високими темпами.

Проте реалізація будь-якого з перелічених підходів повинна враховувати

сучасні реалії розвитку ринку банківських послуг, такі як поширення електронних послуг. Ці послуги змінюють механізми формування витрат на банківські продукти та послуги, а також дають змогу розширювати горизонти банківської дохідності.

У світовій банківській практиці для оцінки рівня дохідності банку використовується система коефіцієнтів: коефіцієнти процентної маржі; рівнів непроцентного доходу, співвідношення процентної і непроцентною маржі, стабільних доходів на гривню активів, частки дивідендів у доходах, коефіцієнти спреда, показників прибутковості активів і власного капіталу.

При цьому оцінка рівня дохідності банку на основі фінансових коефіцієнтів ґрунтується на прийомах:

- порівняння фактичного значення фінансового коефіцієнта та стандартів банку;
- оцінка відповідності рівня коефіцієнта світовим стандартам;
- аналіз динаміки коефіцієнта. Під час оцінки рівня дохідності банку беруться до уваги не тільки кількісні показники рівня доходів, але і стабільність джерел доходу, а також ступінь ризику [26].

Ризик визначається за наявністю достатніх резервів для покриття збитків за активними операціями, адекватністю власного капіталу, якістю портфеля активів. З метою реалізації поточного регулювання доходами банківська установа більшу увагу приділяє плануванню (короткостроковому) і контролю; виявленню кількісних цілей і термінів їх досягнення; моніторингу досягнутих змін; активній політиці ціноутворення.

Також варто враховувати, що на величину доходів комерційних банків можуть впливати безліч факторів, як зовнішніх (зміни курсів іноземних валют, зміни Національним банком України процентної ставки рефінансування та розміру обов'язкових резервів, зміни податкового законодавства, зміни прибутковості за державними цінними паперами, стан міжнародних фондових і валютних ринків, загальні кризові ситуації в країні, конкуренція на ринку банківських послуг), так і внутрішніх (здатність керівництва банку управляти

активами і пасивами, тобто рівень ефективності банківського менеджменту).

Саме тому управління доходами банку необхідно здійснювати на всіх рівнях: вищому (комерційний банк загалом) та мікрорівні (рівень окремих підрозділів чи банківських продуктів та послуг). Важливим є постійний моніторинг та виявлення резервів підвищення ефективності діяльності, що дасть можливість спрогнозувати зміну дохідності діяльності банку.

Серед резервів варто виділити такі: збільшення розміру активів банку за допомогою розширення кола й обсягу виконуваних прибуткових операцій і збільшення власного капіталу; розширення клієнтської бази за рахунок надійних позичальників; зменшення ризиків, пов'язаних із кредитною політикою, за рахунок підвищення якості активів банку; скорочення неприбуткових операцій.

Отже, дохід комерційного банку є внутрішнім джерелом його розвитку. Саме тому управління доходами є важливою складовою частиною банківського менеджменту, мета якого полягає в максимізації прибутку за допустимого рівня ризиків і забезпечення ліквідності балансу. Встановлено, що управління доходами комерційного банку є процесом розроблення і прийняття управлінських рішень на основі планування, аналізу та контролю за доходами банківської установи, що спрямовані на досягнення їх оптимальної структури шляхом виявлення ефективних напрямів розміщення ресурсів банку. Розглянуті підходи до управління та оцінки дохідності комерційних банків дадуть змогу аналізувати і виявляти резерви підвищення ефективності діяльності, прогнозувати зміну дохідності діяльності банку.

#### 1.4. Ефективність функціонування банків України на ринку банківських продуктів і послуг

Сучасні науковці під ефективністю розуміють показники якості та кількості діяльності банківських установ, результативності їхньої діяльності, яка досягається під час виконання поставлених завдань перед комерційними

банками, впровадження певних заходів, котрі б забезпечували оптимальне співвідношення між витраченими ресурсами та отриманими результатами [37].

Основним під час оцінки ефективності функціонування ринку банківських продуктів і послуг України є дослідження діяльності комерційних банків на основі аналізу доходів і витрат, джерел їх збільшення чи зменшення, зміцнення фінансової стійкості та надійності банків, пошук резервів підвищення прибутковості і рентабельності, мінімізація банківських ризиків, забезпечення ліквідності банківських установ, дотримання економічних нормативів тощо.

Стратегічно важливим для банків залишається забезпечення підвищення ефективності функціонування банків України, підтримання конкурентоспроможності на національному банківському ринку, формування взаємовигідних стосунків банку з клієнтами на постійній основі, активне залучення нових клієнтів, підвищення якості та збільшення асортименту банківських послуг, збільшення обсягів діяльності банків, мінімізація негативних наслідків ризикованості діяльності банків, забезпечення стійкості банку до змін зовнішнього середовища та ін.

Основою для дослідження ефективності банківської діяльності є законодавча база та звітність банків фінансова, облікова, довідкова, статистична та інші. Проте головною для фінансового аналізу залишається інформація, яка відображена в даних звіту про фінансові результати, де зазначено величину дохідних і витратних статей, що згруповані за своїм напрямом та характером.

Доходи і витрати визнаються за критеріями, встановленими НБУ, які застосовуються до кожної операції банківської установи. Банківські доходи і витрати оцінюються за кожним видом діяльності банку (операційна, фінансова та інвестиційна діяльність) [7].

До доходів банківських установ України відносять процентні доходи, комісійні доходи, результат від торговельних операцій, інші операційні доходи, інші доходи, повернення списаних активів. До витрат комерційних банків



належать: процентні витрати, комісійні витрати, інші операційні витрати, загальні адміністративні витрати, відрахування в резерви за рахунок активів, податок на прибуток банку (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

## Динаміка складу доходів та витрат банків України

Показники	2016	2017	2018
Доходи:	199193	190691	178139
процентні	135145	135807	124077
комісійні	28414	31362	37127
результат від торговельних операцій	21490	8243	7232
інші операційні	9567	9605	7283
інші доходи	2729	3946	1349
повернення списаних активів	1848	1728	1070
Витрати:	265793	350078	204611
процентні	96079	91638	70971
комісійні	5846	7182	9650
інші операційні	12991	10920	11719
загальні адміністративні	36742	39356	44203
відрахування в резерви	114541	198310	49274
податок на прибуток	-406	-418	3679
Чистий прибуток (збиток)	-66600	-159388	-26472

Проблемними аспектами для банків, зокрема під час підвищення рівня доходів, залишається низка питань, таких як високі ризики банківської діяльності, а саме ризики кредитування реального сектору економіки, втрати ліквідності банків, формування ресурсної бази банківських установ у довгостроковому періоді та інші, що відобразилося на зниженні доходів у 2017

році, які порівняно із 2015 роком зменшилися на 4,3%.

Процентні доходи залишилися майже без змін у 2015–2016 рр., але їхня частка у доходах банку продовжила падати і зменшилася ще на 1,6% у 2017 р., що свідчить про зменшення кредитування населення та підприємств і зберігається і до сьогодні. Ріст комісійних доходів відбувся у 2016–2017рр. у зв'язку зі збільшенням вартості банківського обслуговування.

Доходи від торговельних операцій банківських установ в 2016 р. різко зменшилися на 61,6% порівняно з 2015 р., продовжився їх спад і у 2017 році, що пов'язано зі зниженням обсягів торговельної діяльності комерційних банків. Інші операційні доходи з 2015 р по 2017 р. знижувалися, хоча їх питома вага у структурі доходів, навпаки, зросла.

Обсяги інших доходів банків протягом досліджуваного періоду зростали, але їхня частка у сукупних доходах була дещо іншою. Так, із незначними коливаннями в напрямі збільшення були обсяги інших доходів до 2016 р., але у 2017 році почали помітно знижуватися до 0,8% у загальній структурі доходів банків.

Досліджуючи джерела збільшення доходів, що взаємопов'язано із ростом прибутку, відзначимо таку тенденцію. Основою прибутку для комерційного банку є процентний дохід, що свідчить про ефективність вкладень в активи, тому приріст прибутку відбувається завдяки результативному управлінню активами і пасивами банківської установи.

З даних табл. 1.1 видно, що витрати банків у зв'язку із погіршенням політично-економічної ситуації в країні збільшилися у 2016 р. на 24,1%, або на 84 285 млн. грн. порівняно із 2015 р., проте у 2017 р. значно зменшилися – на 145467 млн. грн. порівняно попереднім роком.

Зменшення питомої ваги процентних витрат від загальної суми відбувалося саме під час погіршення фінансової та політичної ситуації в країні в 2015–2017 рр. Комісійні витрати банків України мали подібну тенденцію до процентних витрат. Обсяги інших операційних витрат збільшувалися протягом досліджуваного періоду. Проте їхня питома вага зросла у 2017 р. порівняно з

попереднім роком на 2,6%.

Загальні адміністративні витрати впродовж аналізованого періоду поступово зростали, однак їхня частка у структурі витрат спадала, що свідчить про скорочення витрат на утримання персоналу, на сплату податків, окрім податку на прибуток, на утримання та експлуатацію нематеріальних активів і основних засобів та інші експлуатаційні витрати поміж усіх витрат банків.

Обсяг відрахувань у резерви мав зростаючий характер протягом 2015–2017 рр. Проте їхня питома вага серед усіх витрат відрізнялася і мала спадаючий характер – у 2017 р. до 24,1%. Частка цих витрат коливалася аналогічно до розміру їхніх сум.

Сьогодні комерційні банки працюють над тим, що збільшити свої доходи та зменшити витрати, а відповідно, покращити свій фінансовий стан на ринку банківських продуктів і послуг, який характеризується такими показниками: доходи, витрати, прибуток (збиток), де останній визначається як різниця між доходами і витратами, тобто чистий прибуток після оплати податку.

Збитків банківська система зазнала у 2015–2017 рр., проте рекордно великого значення вони досягли у 2016 р. і становили 159 388 млн. грн., що на більш ніж 100% більше одержаних збитків у 2015 р. Прибутковість комерційних банків залежить насамперед від оптимальної структури його балансу, триманих та сплачених процентів за банківськими операціями, питомої ваги непроцентних доходів, поточних витрат та цілеспрямованої роботи банківського персоналу.

Важливими умовами забезпечення прибутковості банку є оптимізація структури доходів і витрат, визначення мінімально допустимої процентної маржі, виявлення тенденцій дохідності кредитних операцій, планування мінімальної дохідної маржі для прогнозування орієнтованого рівня процентів за активними та пасивними операціями. Дохідність банківської діяльності залежить також від підтримки ліквідності, управління банківським ризиком та його мінімізації [33,34 с. 23].

Чистий прибуток банку, який утворюється після сплати податку на

прибуток, розподіляється за напрямками, затвердженими зборами акціонерів, наприклад, на виплату дивідендів акціонерам або на їх капіталізацію, на формування загальних резервів і резервних фондів тощо. Сума чистого прибутку, що залишається для розвитку банківської діяльності, називається нерозподіленим прибутком [36].

Одним із найважливіших завдань для комерційних банків сьогодні залишається здійснення прибуткової діяльності та підвищення рівня її ефективності на ринку банківських продуктів і послуг.

Проте не можна забувати про рентабельність банківської діяльності, яка відображає рівень ефективності використання ресурсів і капіталу банку. Основними показниками рентабельності банків є ROA (Return on Assets) – показник рентабельності використання активів банку, ROE (Return on Equity) – показник рентабельності використання власного капіталу банку (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Показники рентабельності комерційних банків України

Показники	2015	2016	2017
Рентабельність капіталу банків України, %	-70,2	-1,7	-0,01
Рентабельність активів банків України %,	-5,3	-0,15	-0,004

З 2015 р. до 2017 р. ці показники набувають від’ємних значень. Різке зниження прибутковості діяльності супроводжується зменшенням ROE та ROA внаслідок виникнення значних сум збитків у банках України.

Така збиткова діяльність характеризувалася низькими фінансовими показниками діяльності банків України та зниженням якості банківських продуктів і послуг. До прикладу, багато комерційних банків спеціально затягували час виплати за депозитами. Комерційні банки просили своїх клієнтів продовжити термін дії їх депозитного рахунку чи пропонували забрати грошові кошти зі вкладу дещо пізніше тощо. А інші банківські установи повертали депозити клієнтам певними частинами, при цьому значно розтягуючи його на певні відрізки часу.

Визначення ефективності діяльності банків України (їх прибутковості), використовуючи формули Дюпона, дасть можливість оцінити значущість компонентів банківської діяльності та визначити параметри, що мають найбільший вплив на її ефективність. Так, для загальної оцінки рівня доходності банків можна використати систему коефіцієнтів з урахуванням аналізу їх динаміки за кілька періодів та порівняння з оптимальними значеннями (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Динаміка показників доходності банків України за 2015-2017рр.

Коефіцієнт	Оптимальне значення	2015	2016	2017
K2	8-20%	-53	-15	-0,4
K3	14-22%	33,4	83,5	14,8
K4	10-18%	10,8	10,8	9,55
K5	1-3%	4,5	19,9	8,8
K6	1-4%	3,1	3,5	4,1
K7	110-125%	140,66	148,2	174,83
K8	5-15%	29,9	25,8	25,3
K9	10-25%	63,9	128,4	57,9
K10	1,2-1,7	0,55	0,39	0,26
K11	10-35%	15,85	12,82	10,97
K12	6-8%	19,6	23,1	29,8
K13	1-3%	4,8	3,9	3,5
K14	0,75-0,85	0,7	0,18	0,46
K15	> 1,0	0,9	0,8	0,55
K16	8-18%	6,5	25,6	10,2
K17	0,5-2,0	0,4	0,36	0,27
K18	Визначає банк	0,4	0,49	0,11
K19	48-67%	250	442,9	109,19
Kд(А)		0,16	0,15	0,14
Kд(А <sup>п</sup> )		0,23	0,86	0,3
Коп(А <sup>п</sup> )		0,22	0,84	0,29
Кноп(А <sup>п</sup> )		0,005	0,026	0,004
Kд	0,95	1,33	1,83	1,15

Дані табл. 1.3 свідчать про те, що рентабельність доходів (K2) в

оцінюваних роках (сума прибутку, отриманого з кожної 1 грн. доходу) була нижча від оптимального рівня. Дохідність 1 грн. активів банківських установ (К3) лише у 2017 р. була у межах нормативного значення. Коефіцієнт К4 характеризує ефективність та ризикованість вкладень у банки.

Він коливався на оптимальному рівні, проте у 2017 році був дещо нижчим від нормативного значення. Ефективність роботи дохідних активів (К5) в аналізованому періоді жодного разу не була у нормативних межах 1–3%, а завжди перевищувала нормативне значення.

Коефіцієнт К6 визначає ефективність управління спредом, де його значення знаходилося на рівні вище оптимального. Розрахунок покриття процентних витрат процентними доходами – К7 протягом цього періоду не потрапив у межі оптимального значення. Коефіцієнт К8 розраховується задля визначення ефективності використання внутрішньобанківських резервів, що формуються

Управління витратами банку (К9) протягом аналізованого періоду було недостатньо якісним, адже цей коефіцієнт не опинився на встановленому рівні жодного разу. Коефіцієнти К10 та К11 за досліджуваний період значно коливалися, що відображається на дохідності основного капіталу та ефективності управління спредом. Результат коефіцієнта К12 протягом 2015–2017 рр. показує, що процентна політика банків України не була досить ефективною. Були можливості використання внутрішньобанківських резервів (К13) у досліджуваному періоді.

Коефіцієнти К14 та К15 є взаємопов'язаними і показують частку дохідних активів серед усієї сукупності активів та їх суму на 1 грн. платних пасивів. Лише у 2015 р. показник К14 сягнув нормативного значення, що свідчить про низьку дохідність активів банків.

Величина дохідних активів на 1 грн власного капіталу (К16) в 2015 р. наблизилася до оптимальної. Коефіцієнт К17 відображає пріоритетність напрямів використання капіталу, проте у досліджуваному періоді не сягнув оптимального значення. Дохідність використання ресурсної бази (К18) банків

України теж небула високою. Співвідношення процентного і непроцентного чистого доходу (К19) значно перевищило норму в 2015–2017 рр.

Коефіцієнт Кд(А) показує величину отриманих доходів на 1 грн. активів банку, яка протягом 2015–2017 рр. знаходилася на одному рівні із незначними коливаннями. Різновидом цього коефіцієнта є коефіцієнт Кд(Ад), що характеризує «віддачу» дохідних активів.

Його рівень поступово зростав в аналізованому періоді та у 2016 році досяг найбільшого значення. Коефіцієнт операційної дохідності Коп(Ад) за досліджуваний період знаходився на одному рівні, проте із деякими змінами. Коефіцієнт неопераційної дохідності Кноп(Ад) протягом 2015–2017 рр. був незначним, що свідчить про низький рівень цих доходів у дохідних активах.

Для забезпечення прибутковості комерційного банку його доходи мають бути більші за їх витрати, де оцінка динаміки витрат банку здійснюється за коефіцієнтами дієздатності банку та режиму економії, що характеризують стабільність банків (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

## Динаміка рівня витрат за 2015-2017рр.

Показник	2015	2016	2017
1. Темп змін доходів, %	94,8	95,73	93,4
2. Темп змін витрат %	101	131,7	58,44
Коефіцієнт режиму економії, $K_a$ (2 р.: 1 р.)	1,07	1,33	0,63

Коефіцієнт дієздатності банку показує, що у 2015–2017 рр. погіршився стан банківських установ, тобто вони стали збитковими.

Із даних табл. 1.4 видно, що темпи змін доходів банку перевищують темпи змін витрат у 2017 р. – на 34,96%, що відбувалось у період економічного піднесення країни та характеризувалося зростанням доходів комерційних банків. Темпи змін витрат випереджали темпи змін доходів банків протягом 2015–2016 рр.

Коефіцієнт режиму економії витрат визначається співвідношенням темпів змін витрат та темпів змін доходів. Якщо розмір менший за 1, то банківські установи дотримуються режиму економії, а саме у 2017 р. В інші роки банки цього режиму не дотрималися, і значення цього показника було більшим за 1 або дорівнювало 1.

Для оцінки витрат банку застосовується система коефіцієнтів (табл. 1.5), яка охоплює аналіз їх динаміки протягом певного відрізка часу та порівнюється з оптимальним значеннями.

Таблиця 1.5

Динаміка коефіцієнтів рівня витрат банків України за 2015-2017рр.

Коефіцієнт	Оптимальне значення	2015	2016	2017
K2	<0,95	0,78	0,31	0,39
K3	Визначає банк	0,2	0,69	0,16
K4	max 1,2	4,92	1,45	6,14
K5	Визначає банк	0,2	0,28	0,16
K6	Визначає банк	0,17	0,002	-
K7	<0,8	0,07	0,67	0,57
K8	1-4%	12,5	19,5	7,9
K9	Визначає банк	0,28	0,06	-
K10	>0,5	0,38	0,2	0,44
K11	> 1,0 (критичне значення < 0,8)	1,21	0,2	0,44

Із наведених даних у табл. 1.5 видно, що коефіцієнт K2, який дає змогу оцінити стійкість банку, був у межах оптимального значення протягом досліджуваного періоду. Коефіцієнт K3 свідчить про те, яка частка доходів припадає на покриття заборгованості комерційних банків, протягом 2015 р. та 2017 р. цей показник коливався на одному рівні, лише у 2016 р. становив 0,69. Про розміщення платних пасивів у дохідних активах свідчить коефіцієнт K4, який протягом 2015–2017 рр. помітно відхилився від норми. Вартість 1 грн. банківських активів (K5) найбільшого значення досягла у 2016 році.

Коефіцієнт K6 показує співвідношення витрат та працюючих активів банку, найбільшого значення досягнув у 2015 р., а найнижчого – у 2016 р.



Частка процентних витрат у процентних доходах банку (K7) протягом 2015–2017 рр. ні разу не вийшла за межі допустимого значення. Розмір непроцентних витрат на 1 грн. активів комерційних банків (K8) за досліджуваний період жодного разу не був у межах допустимого значення. Коефіцієнт K9, який характеризує частку витрат на забезпечення функціонування банківської установи, був на одному рівні.

Рівень покриття непроцентних витрат непроцентними доходами (коефіцієнт K10) за досліджуваний період зменшився і вже цього рівня не сягнув. Коефіцієнт K11 за цей період опустився нижче критичного рівня лише у 2016 р., що свідчить про те, що у 2015–2017 рр. банки дотримувалися збалансованості активної і пасивної політики.

Сьогодні на ринку банківських продуктів і послуг одні комерційні банки призупиняють свою діяльність, а в інших вводиться тимчасова адміністрація, а також зменшуються обсяги залучених коштів на депозити, збільшуються ставки за кредитами, що має негативний вплив на функціонування банків та цього ринку загалом.

Сьогодні потребують від банків підвищення ефективності діяльності, використання нових удосконалених підходів для забезпечення їхньої фінансової стійкості завдяки використанню більшого спектру банківських інструментів для ефективного управління діяльністю в ситуації нестабільного зовнішнього середовища. Тому банкам, щоби покращити свій фінансовий стан, потрібно максимізувати прибутки, що можливо за збільшення їх доходів та зменшення витрат.

Отримання прибутку банком є важливим показником як для акціонерів, так і для його клієнтів. Акціонерів хвилює розмір прибутку банку, оскільки він показує обсяг отриманого доходу на інвестований ними капітал. Клієнтам прибутковість банку говорить про можливість отримання відсотків за вкладом та повернення депозиту, що дає впевненість у майбутньому, адже формування більших резервів та власних фінансових ресурсів банку запевняє їх у його надійності.

Отже, сьогодні комерційним банкам потрібно вміти швидко адаптуватися до змін чинників, які впливають на їхню прибутковість, не виходити за межу їх допустимих значень та розробити ефективний механізм управління всіма статтями доходів, витрат банку та правильного використання одержаного прибутку. Також банківським установам необхідно визначити свої основні напрями збільшення прибутковості, а саме ті напрями діяльності, які б унеможливили підвищення загального ризику банку та погіршення його ліквідності, що дасть змогу поліпшити фінансовий стан комерційного банку, покращить його рентабельність та підвищить конкурентоспроможність банківських продуктів і послуг

Відповідно до вищезгаданого можна зробити наступні висновки до першого розділу роботи:

1) З метою підвищення рівня прибутковості необхідно здійснювати комплексний аналіз доходів та витрат, виявляти фактори впливу на них, збільшувати резерви діяльності. Отримання позитивного або негативного значення фінансового результату діяльності залежить передусім від ефективності взаємодії кожного компонента системи організації сучасного комерційного банку. Вміння правильно визначати та розпоряджатися вхідними та вихідними грошовими потоками надасть змогу комерційному банку отримувати значні переваги від своєї діяльності, як в інтересах самої банківської установи, так і в інтересах клієнтів.

2) Досягнення стратегічних цілей функціонування банківських установ у контексті підвищення ефективності управління витратами можуть забезпечити підтримання конкурентоспроможності як на національному, так і на глобальному ринках; підвищення якості, асортименту та прибутковості банківських послуг; формування тривалих взаємовигідних відносин «банк – клієнт» та підвищення лояльності клієнтів; активне залучення нових клієнтів; забезпечення стійкості до дестабілізуючого впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ; підвищення якості управління діяльністю банку, зокрема управління витратами.

3) Управління доходами комерційного банку є процесом розроблення і прийняття управлінських рішень на основі планування, аналізу та контролю за доходами банківської установи, що спрямовані на досягнення їх оптимальної структури шляхом виявлення ефективних напрямів розміщення ресурсів банку.

4) Сьогодні комерційним банкам потрібно вміти швидко адаптуватися до змін чинників, які впливають на їхню прибутковість, не виходити за межу їх допустимих значень та розробити ефективний механізм управління всіма статтями доходів, витрат банку та правильного використання одержаного прибутку. Також банківським установам необхідно визначити свої основні напрями збільшення прибутковості, а саме ті напрями діяльності, які б унеможливили підвищення загального ризику банку та погіршення його ліквідності, що дасть змогу поліпшити фінансовий стан комерційного банку, покращить його рентабельність та підвищить конкурентоспроможність банківських продуктів і послуг

## РОЗДІЛ 2

### АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ БАНКУ

#### 2.1. Організаційно – економічна характеристика АТ «Ощадбанк»

Філософія Ощадбанку полягає у двох простих висловах: «Мій банк. Моя країна». Це основа прагнення змінюватись та ініціювати зміни в державі. Ми йдемо до цієї мети за трьома стратегічними напрямками: Банк держави і для держави. Банк мільйонів і для мільйонів. Банк №1 на ринку.

Ощадбанк минулого року став уповноваженим банком урядової програми підтримки АПК. 422 клієнти Ощадбанку – агропромислові підприємства – отримали 48 млн. грн. державної компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва. За умовами урядової програми з держбюджету відшкодовується 20% вартості придбаної техніки. Протягом багатьох років Ощадбанк є одним з найбільших платників податків у банківській сфері. Банк вчасно здійснює необхідні внески до держбюджету, забезпечуючи своєчасне наповнення бюджетів різних рівнів.

У першому півріччі 2018 року Ощадбанк сплатив податки, збори та обов'язкові платежі на суму 2,6 млрд. грн.

Минулого року Ощадбанк розпочав впровадження одного з наймасштабніших і стратегічно важливих ІТ-проектів – «UnitedData/Об'єднані дані». Проект UDa забезпечить консолідацію інформації по регіональних управліннях банку в єдину централізовану систему. Проект передбачає кардинальне оновлення ключового програмного забезпечення, централізацію його технічної архітектури та створює передумови для якісного та швидкого обслуговування клієнтів у будь-якому відділенні Ощадбанку по всій країні. Банк продовжує процес оновлення найстарішої і найбільшої мережі установ.

Станом на кінець 2017 року Ощадбанк відкрив 565 відділень нового формату, серед яких 17 інклюзивних – адаптованих для обслуговування людей з інвалідністю. Установи нового формату – не лише новий дизайн приміщень.

Це нова якість обслуговування, новий підхід до роботи, готовність до діалогу та нові комунікації з клієнтами. В нових відділеннях передбачено зручні зони очікування та обслуговування, електронне управління чергою, кімнати переговорів, зони самообслуговування.

Кількість зон самообслуговування збільшилась у 2018 році майже вдвічі – до 425. На тисячу одиниць зросла кількість інформаційно-платіжних терміналів, яких налічується вже понад 2780.

Навесні 2018 року Ощадбанк почав розвивати напрям преміум-обслуговування роздрібних клієнтів. Проведено сегментацію клієнтів, розроблено та реалізовано лінійку продуктів, сформовано команду. Наразі отримати преміальне обслуговування можна в преміум-центрі в Києві та в 40 преміум-зонах Ощадбанку в усіх областях України.

Ощадбанк посідає друге місце на українському ринку еквайрингу. Кількість клієнтів досягла 12 тисяч. Ощадбанк надає послуги торгового еквайрингу зокрема таким компаніям, як «Нова пошта», «МакДональдз» в Україні, «Ашан», DHL Express Україна, TUI Ukraine, Turkish Airlines та інші. Еквайрингова мережа банку перевищує 35 тисяч POS-терміналів.

Ощадбанк є лідером серед банків за обсягом залучених коштів юридичних осіб – понад 60 млрд грн. – та одним з лідерів кредитування реального сектора економіки України з результатом у 105 млрд. грн. кредитних коштів.

Ощадбанк посідає провідну позицію на ринку торговельного фінансування. На сьогодні Ощадбанк є одним з найбільших українських банків на ринку торговельного фінансування. Завдяки долученню до програми сприяння торгівлі Європейського банку реконструкції та розвитку наприкінці 2016 року Ощадбанк значно посилив свої позиції на ринку. Загалом Ощадбанк має значний досвід фінансування відновлюваної енергетики. Загальна сума профінансованих банком проектів альтернативної енергетики становить 166,2 млн. євро, потужність – 85,6 МВт. Фінансування відбулось у тому числі за участю експортних агенцій.

У 2017 році компанія Mastercard відзначила Ощадбанк за стрімкий розвиток і високі досягнення, а також визнала його лідером зі зростання еквайрингового бізнесу.

Ощадбанк переміг у номінаціях «Найбільш ощадний банк» і «Найбільш картковий банк» рейтингу «Банки 2017 року» за версією компанії «Фінансовий клуб».

Ощадбанк став беззаперечним лідером рейтингу наднадійності банківських установ України за версією ділового видання «Личный счет». Банк посів найвищу сходинку рейтингу «50 провідних банків України» за версією щорічного незалежного дослідження аналітиків інформаційного агентства Financial Club.

Отже, Ощадбанк – сучасний банк, який робить ставку на впровадження всього спектра новітніх технологій. Метою перетворень є максимальна доступність до сервісів та зручність користування ними.

Організаційна структура Банку будується за принципом централізації з вертикальним підпорядкуванням і складається з:

- центрального апарату;
- філій Банку, що виділені на окремий баланс;
- територіально відокремлених безбалансових відділень;
- представництв.

Філії, територіально відокремлені безбалансові відділення та представництва Банку не є юридичними особами і діють від імені Банку на підставі положень, якими визначаються їх компетенція, функції, інші питання діяльності та підпорядкування. Положення про такі установи та зміни до них затверджуються в порядку, визначеному Статутом АТ "Ощадбанк". Реєстрація філій, територіально відокремлених безбалансових відділень та представництв Банку здійснюється відповідно до вимог законодавства. Філії та представництва Банку очолюють керівники, які призначаються на посаду та звільняються з посади правлінням Банку. Територіально відокремлені безбалансові відділення Банку очолюють

керівники, які призначаються на посаду та звільняються з посади у порядку, визначеному правлінням Банку.

Філії та територіально відокремлені безбалансові відділення Банку мають право від імені Банку надавати Банківські та інші фінансові послуги, а також провадити іншу діяльність, передбачену положенням про таку установу, у межах отриманих Банком банківської ліцензії та генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій.

Відповідно до Зasad реформування та Стратегії ключовими планами розвитку АТ «Ощадбанк» є:

- 1) Зберегти позицію лідера у корпоративному сегменті:
  - перефокусувати сегмент на клієнтів середнього корпоративного бізнесу та зменшити залежність від кредитування державних підприємств;
  - удосконалити систему управління ефективністю та результативністю;
  - переглянути ефективність кредитних процесів.
- 2) Поступово збільшувати присутність у сегменті малого та середнього бізнесу, розробивши функції збуту та пропозиції, орієнтовані на конкретний сегмент.
- 3) Зміцнити позицію у роздрібному бізнесі та комісійних продуктах:
  - збільшити комісійний дохід за допомогою переоцінки продуктів та переходу на електронні канали взаємодії;
  - зосередитися на переоцінці зобов'язань;
  - розширити можливості, щоб стати лідером з кредитування.
- 4) Оптимізувати мережу відділень, зменшивши при цьому кількість відділень мережі з ~3300 до 1900-2100.
- 5) Покращити інформаційні технології, розробивши централізовану систему підтримки, удосконаливши канали цифрового зв'язку та інформаційну безпеку.
- 6) Оптимізувати операційну модель, централізувавши підрозділи підтримки та покращивши бізнес-процеси.
- 7) Удосконалити управління ризиками та непрацюючими кредитами:

- утримувати низькою вартість ризиків за рахунок удосконалення кредитних процесів;

- покращити рівень погашення існуючих непрацюючих кредитів та максимізувати вартість портфелю непрацюючих кредитів у майбутньому.

8) Досягнути до кінця 2022 року значень наступних показників:

- чистий прибуток - 4,7 млрд. грн.;
- витрати / доходи - 63%;
- рентабельність власного капіталу - 15%;
- сумарний дохід для акціонерів - 43 млрд. грн.

У 2018 році у відповідності до Стратегії розвитку публічного акціонерного товариства «Державний ощадний банк України на 2018-2022 роки», затвердженою розпорядженням Кабінету міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 112-р, банком заплановано проведення капітальних інвестицій спрямованих на модернізацію матеріально-технічної бази банку, розвиток інформаційних технологій, систем захисту інформації банку, альтернативних каналів продажів, створення мережі установ нового формату, придбання обладнання для обробки готівки та броньованих інкасаційних транспортних засобів.

Основні показники діяльності АТ " Ощадбанк " наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності АТ " Ощадбанк "

Показники	2016р.	2017р.	2018р.	Відх (+,-)
Активи, тис.грн	210607214	233842496	217786209	7178995
Власний капітал, тис.грн	15740187	31251629	18561669	2821482
Кредити та заборгованість клієнтів, тис.грн	65946584	74502538	67543176	1596592
Інвестиції в цінні папери, тис.грн	77650074	98104393	116590238	38940164
Кошти клієнтів, тис.грн	145586238	150151178	154016447	8430209



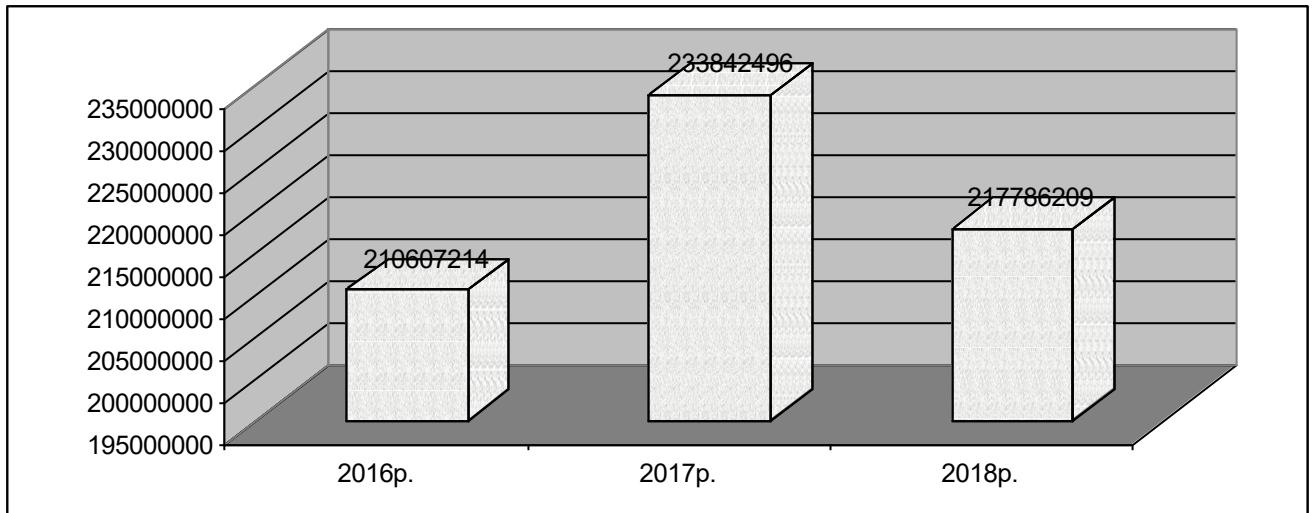


Рис.2.1. Динаміка вартості активів АТ " Ощадбанк "

З табл.2.1. можна простежити зростання вартості активів комерційного банку на 3%, порівнюючи 2018р. з 2016р.. Динаміка вартості активів наведена на рис.2.1.

За період 2016-2018рр. вартість власних коштів збільшилось на 2821482 тис.грн (18%). Зростання власного капіталу відбувається за рахунок акціонерів банку (збільшення акціонерного капіталу).

АТ "Ощадбанк " має проблеми з вартістю наданих кредитних коштів. Порівнюючи 2018р. з 2017р. вартість кредитів та заборгованості клієнтів зменшилась на 6959362 тис.грн.

Динаміка кредитів та заборгованості наведена на рис.2.2.

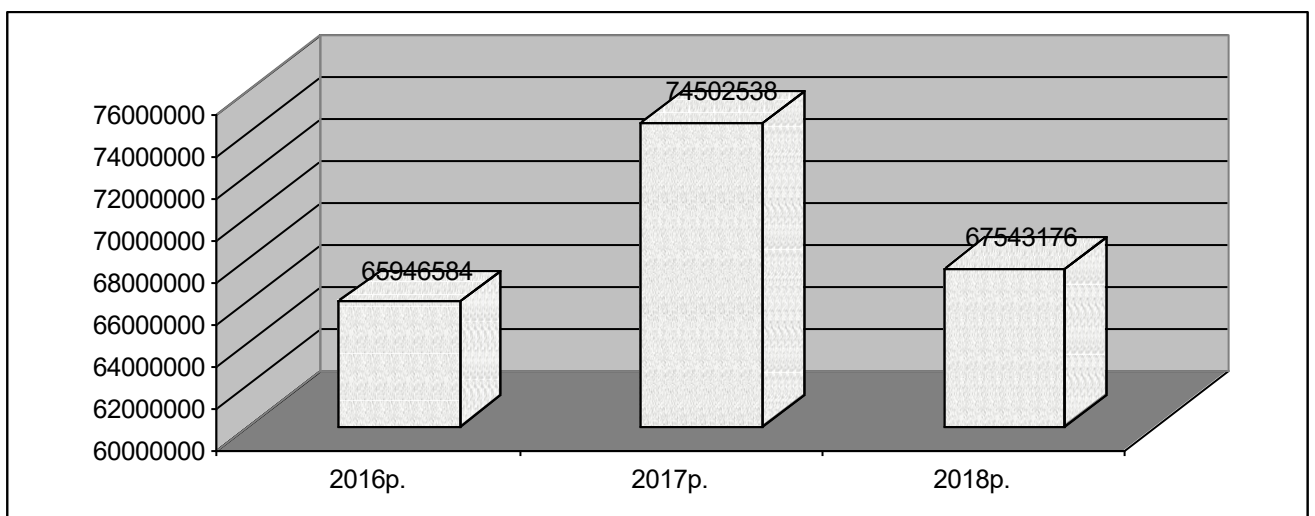


Рис.2.2. Динаміка кредитів та заборгованості клієнтів АТ " Ощадбанк "

Нажаль збільшення кредитів не підтверджує їх якість. Погіршення якості кредитного портфелю можна розглянути виходячи з показника знецінення кредитів. Вартість знецінених кредитів, оцінених на індивідуальній основі за останні 3 роки значно збільшилось.

Вартість інвестицій в цінні папери з кожним роком зростає. Абсолютний показник збільшився майже в 1,5 рази.

Кошти клієнтів мають теж зростаючу тенденцію, хоча і повільну, але стабільну. Вартісний показник коштів клієнтів збільшився на 8430209 тис.грн (5,7%).

## 2.2. Аналіз доходів АТ " Ощадбанк "

Фінансові результати діяльності банку (від реалізації його продукту) характеризуються такими показниками: доходи, витрати, прибуток (до сплати податку на прибуток і після сплати податку на прибуток - чистий прибуток).

Доходи банку - це збільшення економічної вигоди впродовж звітного періоду в результаті реалізації банківського продукту і проведення інших господарських операцій у формі приливу або збільшення активів або зменшення зобов'язань, які приводять до збільшення власного капіталу, окрім зобов'язань, пов'язаних з внесками акціонерів (або реалізацією додаткової кількості акцій).

Доходи групуються за джерелами отримання і впливом на фінансовий результат. Доходи банку можна класифікувати за такими групами:

- доходи, зароблені та одержані одночасно;
- доходи, одержані передчасно, але ще не зароблені (доходи майбутніх періодів);
- доходи зароблені, але ще не одержані (нараховані доходи).

Як правило, доходи признаються тоді, коли процес їх генерування фактично завершений, і коли фактично відбувся обмін. Доходи від продажу

товарів признаються в той період, коли товари доставлені клієнтам. Доходи від надання послуг признаються в той період, коли надаються послуги. Грошові кошти можуть бути одержані в попередньому обліковому періоді або в наступному обліковому періоді щодо періоду визнання доходу.

У складі доходів виділяють, перш за все, групу доходів від виконання банком своїх функцій як посередника на фінансовому ринку. У нормативних документах Національного банку України такі доходи визначаються як операційні, тобто - це доходи, одержані банком від операцій, на проведення яких видані ліцензії НБУ і які передбачені законодавством.

Усі операційні доходи діляться на:

- банківські;
- небанківські.

До банківських відносяться доходи, безпосередньо пов'язані з банківською діяльністю, визначеною Законом України «Про банки і банківську діяльність».

До небанківських належать інші доходи, які не відносяться до основної діяльності банку, але забезпечують здійснення банківської діяльності. Банківські доходи визначаються залежно від джерела отримання, впливу на фінансовий результат. Банківські доходи діляться на:

- процентні доходи;
- комісійні доходи;
- торгові доходи;
- інші банківські операційні доходи.

Процентні доходи – це доходи, одержані банком за надання грошових коштів, розміри яких визначаються пропорційно часу і сумі активу і є компенсацією банку за взятий на себе кредитний ризик. До них відносяться:

- доходи по кредитах і депозитах, наданих юридичним і фізичним особам, і по інших процентно-фінансових інструментах, зокрема по цінних паперах з фіксованим прибутком;

- доходи по операціях із коштами, розміщеними в інших банках;

- доходи у вигляді амортизації дисконту по цінних паперах;
- комісійні, схожі за природою до процентних (наприклад, доходи від розміщення коштів у вигляді позик або за зобов'язання її видати, які визначаються пропорційно часу і сумі вимоги).

Найбільшу питому вагу в доходах банку складають відсотки від кредитних вкладень. Наступними за значенням виступають надходження від інвестиційних цінних паперів, процентний дохід по міжбанківських кредитах і депозитах. Дохід від операцій з цінними паперами складається з таких елементів:

- випуск банком власних цінних паперів і реалізація їх на ринку;
- операції на вторинному ринку з цінними паперами інших емітентів;
- послуги, пов'язані з приватизацією підприємств.

Дохід банку від цього виду діяльності складається з:

- курсової різниці при продажі своїх цінних паперів і паперів інших емітентів;
- комісії за послуги з приватизації (доведення до необхідних стандартів звітності підприємства, що приватизується, випуск і розміщення акцій, ведення реєстру).

Процентні доходи доцільно класифікувати за такими критеріями:

- терміновість;
- резидент/нерезидент;
- фінансовий інструмент (кредити, депозити або цінні папери).

Розглянемо процентні доходи АТ " Ощадбанк ". Процентні доходи наведені в таблиці 2.2.

Проаналізувавши таблицю 2.2 можна зробити наступні висновки:

- 1) Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою вартістю:
  - проценти за кредитами, наданими клієнтам зменшились на 1,67 млрд грн. (зниження у процентному виразі складає 14,8%);
  - проценти за інвестиціями зменшились на 0,47 млрд.грн (зниження у

процентному виразі 32,7%)

- процентні доходи за коштами в банках зросли майже вдвічі, порівнюючи 2018р. з 2016р. на 104,2 млн.грн

Таблиця 2.2

Процентні доходи АТ «Ощадбанк» за період 2016-2018рр., тис.грн

Показники	2016	2017	2018	Абс. приріст, тис.грн	Темп зростання, %
<i>Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою вартістю:</i>					
проценти за кредитами, наданими клієнтам	11293696	10649486	9625781	-1667915	85,2
проценти за інвестиціями	1438472	2208188	968552	-469920	67,3
проценти за коштами в банках	69637	101 879	173 798	104161	249,6
інші	46	-	-	-46	0,0
<i>Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:</i>					
проценти за інвестиціями	6686832	6781124	5915198	-771634	88,5
<i>Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток:</i>					
проценти за кредитами, наданими клієнтам	0	0	119501	119501	*
проценти за інвестиціями	0	0	2542159	2542159	*
Всього процентних доходів	19488683	19740677	19344985	-143698	99,3

2) Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:

- проценти за інвестиціями зменшились на 0,771 млрд.грн (в процентному виразі зменшення складає 11,5%).

3) Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток:

- проценти за кредитами, наданими клієнтам збільшились на 0,119 млрд.грн

- проценти за інвестиціями зросли на 2,542 млрд.грн.

Загальний процентний дохід АТ «Ощадбанк» зменшився на 143, 698 млн.грн (у процентному виразі це 0,7%).

Динаміка процентних доходів АТ «Ощадбанк» наведено на рис.2.3.

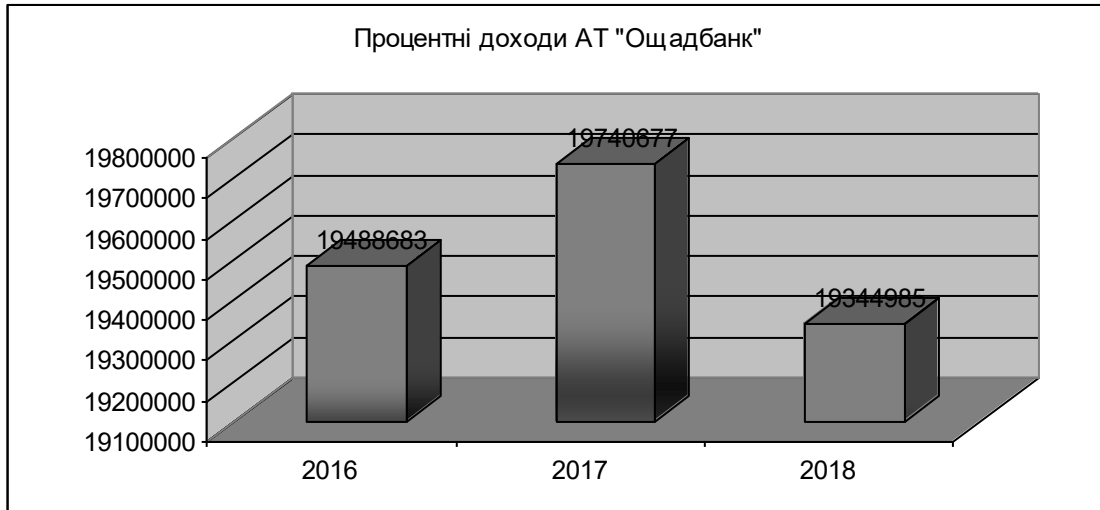


Рис.2.3. Динаміка процентних доходів АТ «Ощадбанк»

Комісійні доходи - це доходи від усіх послуг, наданих контрагентам, окрім комісійних, які схожі за природою з відсотками. До категорії комісійних відносяться:

- доходи за розрахунково-касове і кредитне обслуговування (обслуговування кредитних рахунків), за зберігання цінностей, здійснення операцій з цінними паперами;
- комісійні за гарантії розміщення позик від імені інших кредиторів і за операції з цінними паперами;
- комісійні за проведення операцій з іноземною валютою і за покупку і продаж монет і цінних металів для третіх осіб;
- інші комісійні доходи від операцій, які визначені Законом України «Про банки і банківську діяльність».

Розглянемо комісійні доходи АТ "Ощадбанк". Процентні доходи наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Комісійні доходи АТ «Ощадбанк» за період 2016-2018рр.

Показники	2016		2017		2018		Абс. приріст, тис.грн	Темп зр.,%
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%		
Операції з пластиковими картками	955959	32,82	1670553	41,75	2592504	49,51	1636545	271,19
Розрахунково-касові операції	1720813	59,08	2069085	51,71	2309896	44,11	589083	134,23
Операції з іноземною валютою	99424	3,41	114591	2,86	130540	2,49	31116	131,30
Позабалансові операції	91261	3,13	72515	1,81	68728	1,31	-22533	75,31
Операції з цінними паперами	2434	0,08	2477	0,06	2119	0,04	-315	87,06
Інші	42592	1,46	71878	1,80	132572	2,53	89980	311,26
Всього комісійних доходів	2912493	100,00	4001099	100,00	5236359	100,00	2323866	179,79

В структурі комісійних доходів найбільшу питому вагу займають операції з пластиковими картками та розрахунково-касові операції. Питома вага комісійних доходів від операцій з пластиковими картками зросла на 16,69%; питома вага розрахунково – касових операцій зменшилась на 14,97%. Питома вага всіх інших операцій зменшується з часом: операцій з іноземною валютою з 3,41% до 2,49%, позабалансових операцій з 3,13 до 1,31, операцій з цінними паперами з 0,08% до 0,04%.

Структура комісійних доходів наведена на рис.2.4

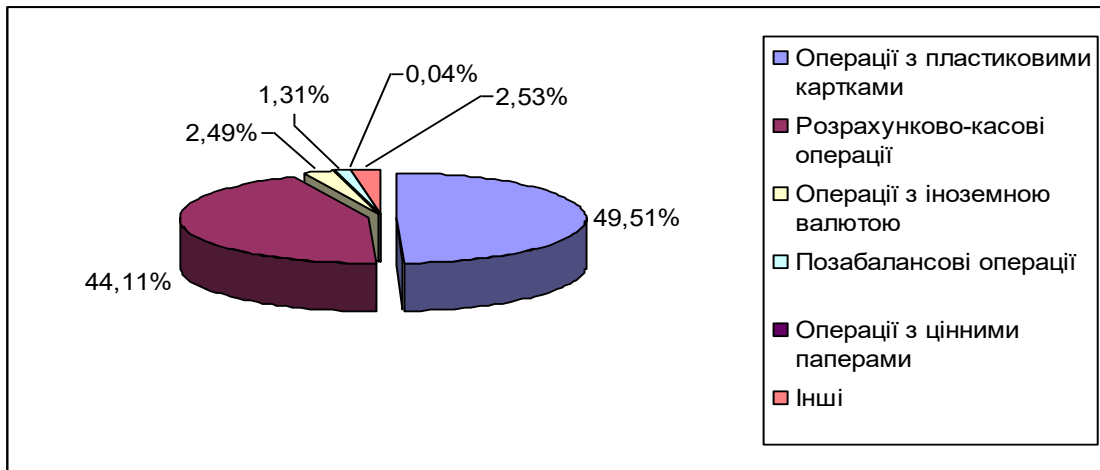


Рис2.4. Структура комісійних доходів АТ «Ощадбанк» за 2018р.

Якщо розглядати вартісні значення комісійних доходів. Комісійні доходи операцій з пластиковими картками зросли більш ніж в 2,5 рази, вартісне збільшення складає 1636545 тис.грн. Комісійні доходи розрахунково – касових операцій зросли на 589083 тис.грн (у процентному виразі на 34,23%). Доходи від операцій з іноземною валютою збільшились з 99,4 млн.грн до 130,54 млн.грн ( у процентному виразі темп проросту складає 31,3%). Тенденцію до зменшення мають комісійні доходи за позабалансовими операціями та операціями з цінними паперами. Доходи позабалансових операцій зменшились на 22,5 млн.грн, операцій з цінними паперами на 315 тис.грн. Інші комісійні доходи зросли майже втричі та складають 135,6 млн.грн. Загальні комісійні доходи зросли на 2323,9 млн.грн (79,79%).

Динаміка загальних комісійних доходів зображена на рис.2.5.

Джерела доходу діляться на стабільні та нестабільні. Відносно стабільним у сучасних умовах є процентний дохід і безпроцентний дохід від банківських послуг (комісійний дохід). До нестабільних відносяться доходи від операцій з цінними паперами на вторинному ринку, доходи від операцій з іноземною валютою і доходи від нестандартних (нетрадиційних) операцій. Слід прагнути до збільшення частки стабільних доходів і зменшення нестабільних.



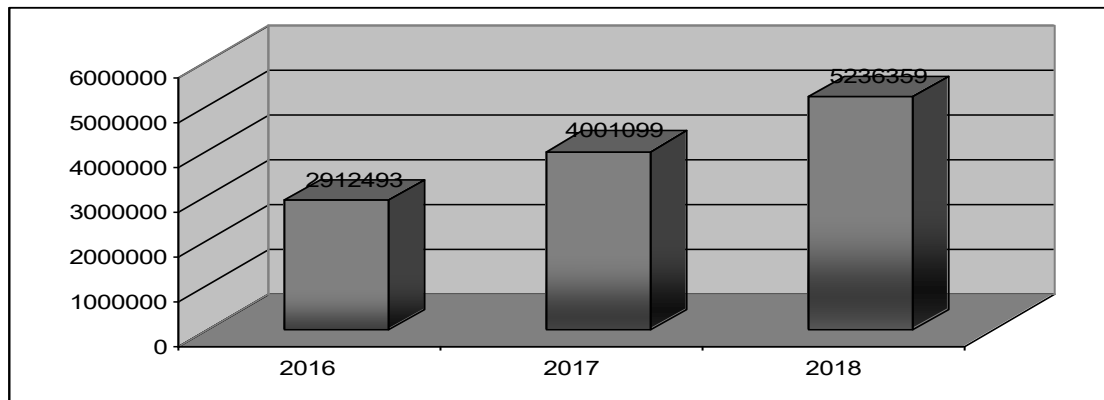


Рис.2.5. Динаміка загальних комісійних доходів АТ «Ощадбанк»

При оцінці прибуткової частини важливою є питома вага операційних доходів. Їх частка повинна прагнути до 100%, а темп приросту бути рівномірним. При зменшенні приросту цих доходів загальне збільшення останніх може бути забезпечено за рахунок інших видів доходів банку.

Збільшення питомої ваги доходів, одержаних від побічної діяльності, свідчить про погіршення управління активними операціями банку, а також про нездатність керівництва знайти правильніше рішення у зв'язку із зміною кон'юнктури.

На валові процентні доходи роблять вплив такі чинники:

- обсяг кредитово-інвестиційних операцій у вартісному виразі;
- структура проведених операцій;
- середня процентна ставка по видах операцій.

### 2.3. Аналіз витрат АТ " Ощадбанк "

Витрати банку - це зменшення економічної вигоди в звітному періоді внаслідок проведення банком фінансово-господарських операцій у вигляді вибуття (зменшення) активів або збільшення зобов'язань, яке призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу між власниками).

При класифікації витрат банку виходитимуть із загальноприйнятих критеріїв витрат, які групуються за елементами і характером витрат. Витрати банку можна класифікувати за такими групами:

- витрати, понесені та сплачені одночасно;
- витрати, сплачені передчасно, але ще не понесені (витрати майбутніх періодів);
- витрати понесені, але ще не сплачені (нараховані витрати).

Визнання витрат відбувається одночасно з визнанням збільшення зобов'язань або зменшення активів. Витрати банку включають як збитки, так і ті витрати, які виникають у процесі звичайної ділової діяльності банку. Усі операційні витрати діляться на:

- банківські;
- небанківські.

До банківських належать витрати, безпосередньо пов'язані з банківською діяльністю, визначеної Законом України «Про банки і банківську діяльність».

До небанківських належать витрати, які не відносяться до основної діяльності банку, але забезпечують її здійснення.

Банківські витрати визначаються за елементами і характером витрат. Банківські витрати діляться на:

- процентні витрати;
- комісійні витрати;
- торгові витрати;
- інші банківські операційні витрати.

Процентні витрати – це витрати, сплачені банком за використання грошових коштів, їх еквівалентів або сум, повернутих банком, розміри яких визначаються пропорційно часу і сумі зобов'язання. До них відносяться:

- витрати по кредитах і депозитах, одержаних від юридичних і фізичних осіб, і по інших процентно-фінансових інструментах, зокрема, по цінних паперах;
- витрати по операціях із коштами, повернутими від інших банків;

- витрати у вигляді амортизації премії по цінних паперах;
- комісійні витрати, прирівняні до процентних (наприклад, витрати на розміщення коштів у вигляді позик або зобов'язань її видати, які визначаються пропорційно часу і сумі зобов'язань).

Найбільшу питому вагу у витратах банку складають процентні виплати по депозитах (перш за все терміновим).

Розглянемо процентні витрати АТ " Ощадбанк " в таблиці 2.4

Таблиця 2.4

### Процентні витрати АТ " Ощадбанк "

Показники	2016		2017		2018		Абс. приріст, тис.грн	Темп зр.,%
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%		
Процентні витрати за фінансовими зобов'язаннями, що оцінюються за амортизованою вартістю:								
проценти за рахунками клієнтів	9146153	67,21	10391173	73,03	10318028	74,26	1171875	112,81
проценти за кредитами, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	2930568	21,53	3085460	21,69	2877824	20,71	-52744	98,20
проценти за іншими запозиченими коштами	399908	2,94	345 918	2,43	327860	2,36	-72048	81,98
проценти за субординованим боргом	203695	1,50	221499	1,56	246989	1,78	43294	121,25
проценти за коштами банків	928461	6,82	184112	1,29	124034	0,89	-804427	13,36

## Продовження таблиці 2.4

Показники	2016		2017		2018		Абс. приріст, тис.грн	Темп зр.,%
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%		
інші процентні витрати	0	0,00	11	0,00	4	0,00	4	
Всього процентних витрат	13608785	100,00	14228173	100,00	13894739	100,00	285954	102,10

Більш ніж 90% питомої ваги процентних витрат займають проценти за рахунками та проценти за кредитами, що отримані від міжнародних організацій. Тільки 4-5% займають інші процентні витрати.

Структуру процентних витрат наведено на рис.2.6

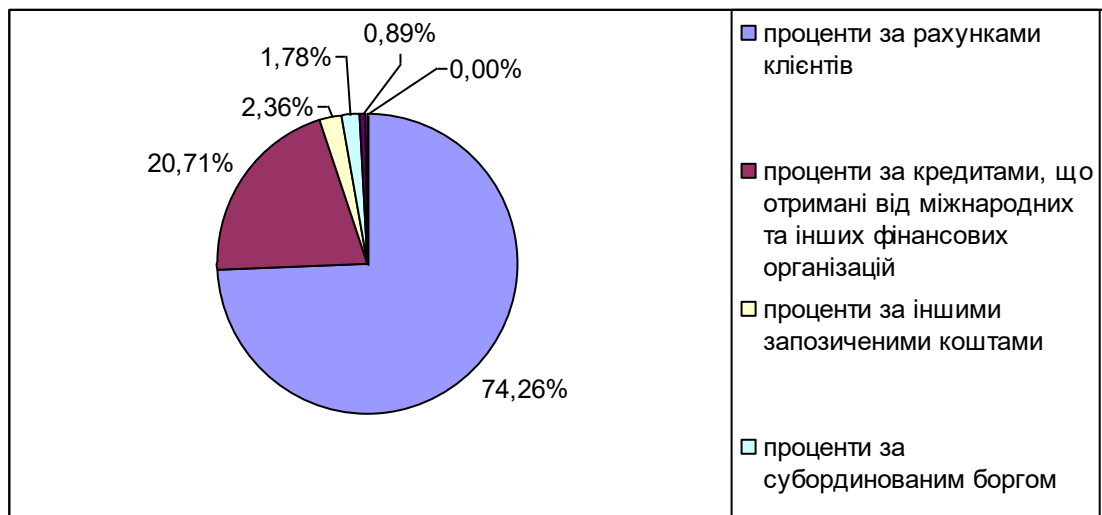


Рис.2.6. Структуру процентних витрат АТ " Ощадбанк " за 2018р.

Вартісний показник процентних витрат збільшився на 1,2 млрд.грн (у процентному виразі на 12,81%). Проценти витрати за кредитами, які надані міжнародними організаціями скоротились та складають 52,744 млн.грн. З кожним роком збільшуються процентні витрати за субординованим боргом, порівнюючи 2018р. з 2016р. їх вартість збільшилась на 43,2 млн.грн. Загальні процентні витрати збільшились на 285954 тис.грн.

Динаміка загальних процентних витрат наведена на рис.2.7.

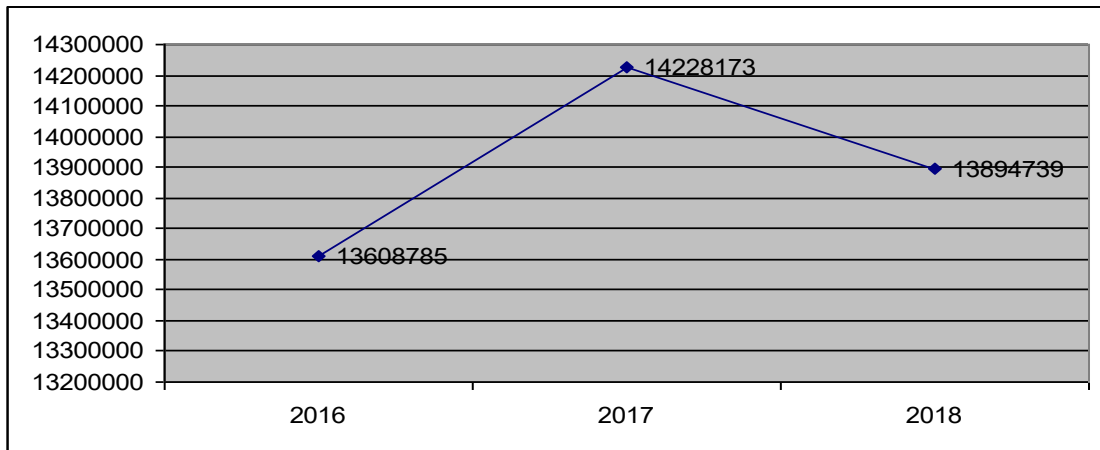


Рис.2.7. Динаміка загальних процентних витрат АТ " Ощадбанк "

Комісійні витрати - це витрати по всіх послугах, одержаних від третіх осіб. До категорії комісійних відносяться:

- витрати по операціях за розрахунково-касове і депозитне обслуговування (обслуговування депозитних рахунків), за зберігання цінностей, здійснення операцій з цінними паперами;
- комісійні витрати по операціях на валютному ринку і ринку банківських металів;
- інші комісійні витрати по операціях, які визначені Законом України «Про банки і банківську діяльність».

Розглянемо динаміку та структуру комісійних витрат АТ " Ощадбанк " (таблиця 2.5)

Таблиця 2.5

Комісійні витрати АТ «Ощадбанк» за період 2016-2018рр.

Показники	2016		2017		2018		Абс. приріст, тис.грн	Темп зр.,%
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%		
Операції з пластиковими картками	617227	78,36	1087905	83,36	1632707	92,17	1015480	264,52
Розрахунково-касові операції	145723	18,50	176032	13,49	89924	5,08	-55799	61,71

## Продовження таблиці 2.5

Показники	2016		2017		2018		Абс. приріст, тис.грн	Темп зр.,%
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%		
Операції з іноземною валютою	12183	1,55	17739	1,36	16080	0,91	3897	131,99
Операції з цінними паперами	6695	0,85	9053	0,69	5111	0,29	-1584	76,34
Інші	5813	0,74	14350	1,10	27514	1,55	21701	473,32
Всього комісійних витрат	787641	100,00	1305079	100,00	1771336	100,00	983695	224,89

Найбільшу питому вагу, майже 97% займають комісійні витрати за операціями з пластиковими картками та розрахунково – касовими операціями. Інші комісійні витрати – 2-3%, це: витрати за операціями з іноземною валютою, витрати за операціями з цінними паперами, інші комісійні витрати.

Структура комісійних витрат АТ «Ощадбанк» наведена на рис.2.8.

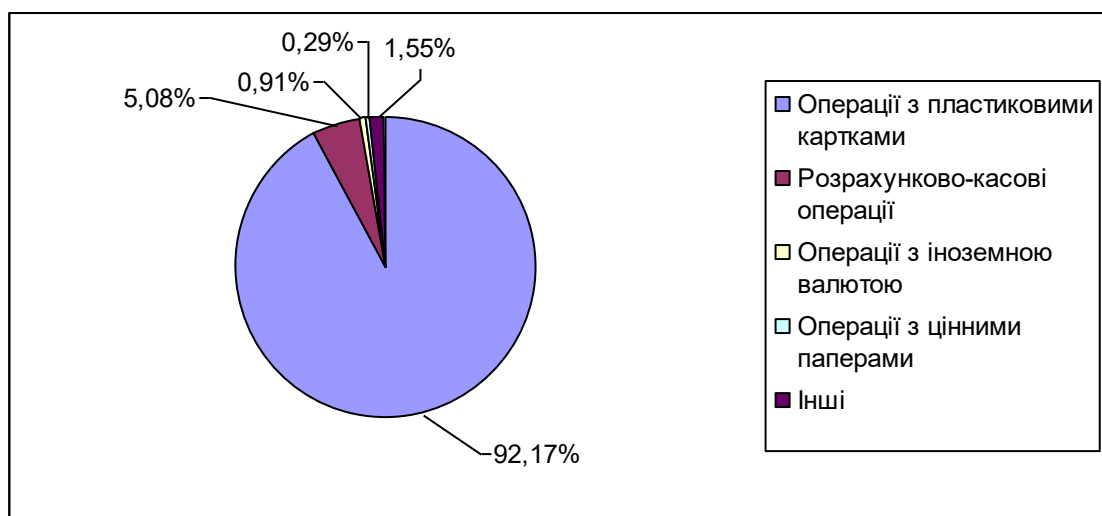


Рис.2.8. Структура комісійних витрат АТ «Ощадбанк» за 2018р.

Найбільший вартісний приріст зазнали комісійні витрати за операціями з пластиковими картками, їх значення збільшилось більш ніж у 2,5 рази. Негативне зростання простежується за комісійними витратами з розрахунково – касових операцій та операцій з цінними паперами. Загальна вартість комісійних витрат збільшилась майже 2,2 рази (на 983,7 млн.грн).

Динаміка комісійних витрат АТ «Ощадбанк» наведена на рис.2.9.

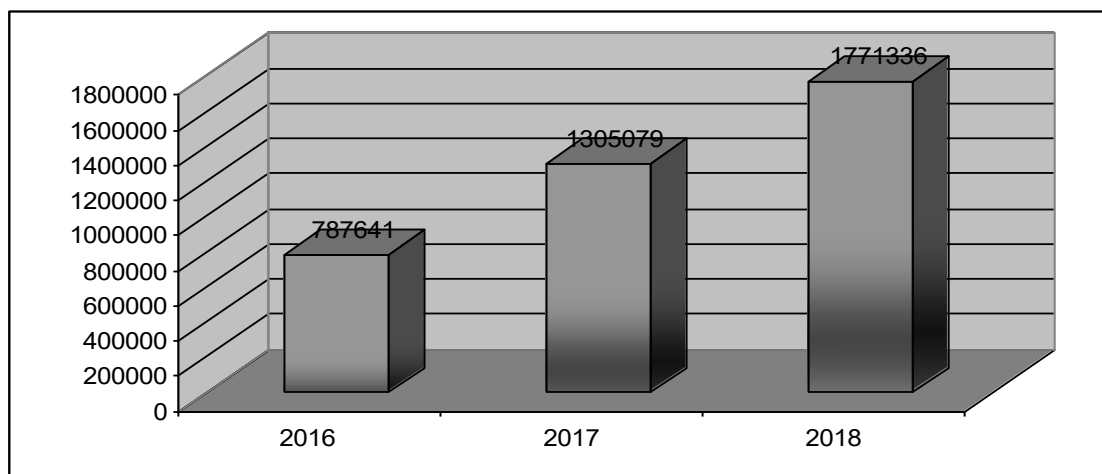


Рис.2.9. Динаміка комісійних витрат АТ «Ощадбанк»

Адміністративні витрати пов'язані із забезпеченням діяльності банківських установ. До них відносяться:

- витрати на утримання персоналу (заробітна платня, премії);
- сплата податків та інших обов'язкових платежів, окрім податку на прибуток;
- витрати на утримання та експлуатацію основних засобів і нематеріальних активів;
- інші експлуатаційні витрати (робота і послуги, які використовуються банком у процесі банківської діяльності, SWIFT, нагороди посередникам, охорона).

Адміністративні витрати АТ «Ощадбанк» наведено в таблиці 2.6

Таблиця 2.6

Адміністративні витрати АТ «Ощадбанк» за період 2016-2018рр.

Показники	2016		2017		2018		Абс. приріст, тис.грн	Темп зр.,%
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%		
Заробітна плата та премії	2496827	44,78	3229443	45,29	3989591	46,62	1492764	159,79
Амортизація	675298	12,11	918777	12,89	1135441	13,27	460143	168,14
Технічне обслуговування основних засобів	532663	9,55	698110	9,79	932505	10,90	399842	175,06
Нарахування на фонд заробітної плати	273905	4,91	683029	9,58	850082	9,93	576177	310,36
Операційна оренда	246704	4,42	307214	4,31	359429	4,20	112725	145,69
Послуги зв'язку	273905	4,91	377225	5,29	349687	4,09	75782	127,67
Комунальні послуги	145561	2,61	175417	2,46	203121	2,37	57560	139,54
Офісні витрати	112718	2,02	108714	1,52	117042	1,37	4324	103,84
Податки, крім податку на прибуток	91622	1,64	82678	1,16	89079	1,04	-2543	97,22
Витрати на охорону	40742	0,73	49771	0,70	51636	0,60	10894	126,74
Витрати на рекламу	47257	0,85	61614	0,86	43670	0,51	-3587	92,41
Витрати на страхування	47293	0,85	47143	0,66	42598	0,50	-4695	90,07
Професійні послуги	99702	1,79	49374	0,69	41829	0,49	-57873	41,95
Витрати на відрядження	23457	0,42	22530	0,32	25126	0,29	1669	107,12
Інші витрати	216177	3,88	319001	4,47	327376	3,83	111199	151,44
Разом	5576255	100,00	7130040	100,00	8558212	100,00	2981957	153,48

Найбільш вагомими адміністративними витратами – це:

- заробітна плата та премії, вартість цієї статті збільшилась на 1,5



млрд.грн (майже в 1,5 рази). Питома вага цих адміністративних витрат складає 44-46%;

- вартість амортизації збільшилась на 460,1 млн.грн (в 1,6 раза). Питома вага амортизаційних витрат збільшується з кожним роком, порівнюючи 2018р. з 2016р. питома вага зросла з 12,11% до 13,27%;

- вартість витрат на технічне обслуговування основних засобів теж з кожним роком зростає. Порівнюючи 2018р. з 2016р. вартість цієї статті витрат зросла на 399,8 млн.грн;

- значна вартість нарахування на фонд заробітної плати. Питома вага цих витрат збільшилась з 4,91% до 9,93%;

- всі інші витрати (операційна оренда, послуги зв'язку, комунальні послуги, офісні витрати, податки, крім податку на прибуток, витрати на охорону, витрати на рекламу, витрати на страхування, професійні послуги, витрати на відрядження, інші витрати) складають 19 % загальних адміністративних витрат. Їх питома вага порівнюючи 2018р. з 2016р. зменшилась на 5%.

Таким чином виходячи з вищезгаданого можна зробити висновки до третього розділу роботи:

1) Проаналізовано загальний стан АТ «Ощадбанк». З трьох аналітичних періодів (2016-2018рр.) найбільш результативним та позитивним є 2017р. Поточний рік 2018р. має як позитивні тенденції зростання, так і спадаючі тенденції та зміни. Порівнюючи 2018р. з 2017р. активи банку зменшились на 7%, власний капітал на 41%, надані кредити на 10%. Позитивний факт у 2018р. зростання коштів клієнтів на 3,9 млрд.грн (2,5%) та інвестицій в цінні папери на 18,5 млрд.грн (18,8%).

2) Проаналізовані процентні та комісійні доходи АТ «Ощадбанк».

Загальний процентний дохід АТ «Ощадбанк» зменшився на 143, 698 млн.грн (у процентному виразі це 0,7%). Якщо розглядати процентні доходи у розрізі, то проценти за кредитами, наданими клієнтам зменшились на 1,67 млрд грн. (зниження у процентному виразі складає 14,8%); проценти за

інвестиціями зменшились на 0,47 млрд.грн (зниження у процентному виразі 32,7%), процентні доходи за коштами в банках зросли майже вдвічі, порівнюючи 2018р. з 2016р. на 104,2 млн.грн.

Комісійні доходи мають позитивні тенденції росту. Загальні комісійні доходи зросли на 2323,9 млн.грн (79,79%).

Комісійні доходи операцій з пластиковими картками зросли більш ніж в 2,5 рази, вартісне збільшення складає 1636545 тис.грн. Комісійні доходи розрахунково – касових операцій зросли на 589083 тис.грн (у процентному виразі на 34,23%). Доходи від операцій з іноземною валютою збільшились з 99,4 млн.грн до 130,54 млн.грн ( у процентному виразі темп проросту складає 31,3%). Тенденцію до зменшення мають комісійні доходи за позабалансовими операціями та операціями з цінними паперами. Доходи позабалансових операцій зменшились на 22,5 млн.грн, операцій з цінними паперами на 315 тис.грн. Інші комісійні доходи зросли майже втричі та складають 135,6 млн.грн.

3) Проаналізовано процентні, комісійні та операційні витрати.

Загальні процентні витрати збільшились на 285954 тис.грн. Більш ніж 90% питомої ваги процентних витрат займають проценти за рахунками та проценти за кредитами, що отримані від міжнародних організацій. Тільки 4-5% займають інші процентні витрати.

Загальна вартість комісійних витрат збільшилась майже 2,2 рази (на 983,7 млн.грн).

Найбільший вартісний приріст зазнали комісійні витрати за операціями з пластиковими картками, їх значення збільшилось більш ніж у 2,5 рази. Негативне зростання простежується за комісійними витратами з розрахунково – касових операцій та операцій з цінними паперами.

Найбільшу питому вагу, майже 97% займають комісійні витрати за операціями з пластиковими картками та розрахунково – касовими операціями. Інші комісійні витрати – 2-3%, це: витрати за операціями з іноземною валютою, витрати за операціями з цінними паперами, інші комісійні витрати.

Найбільш вагомі адміністративні витрати – це: заробітна плата та премії,

вартість амортизації та витрати на технічне обслуговування основних засобів. Заробітна плата та премії, вартість цієї статті збільшилась на 1,5 млрд.грн (майже в 1,5 рази). Питома вага цих адміністративних витрат складає 44-46%. Вартість амортизації збільшилась на 460,1 млн.грн (в 1,6 раза). Питома вага амортизаційних витрат збільшується з кожним роком, порівнюючи 2018р. з 2016р. питома вага зросла з 12,11% до 13,27%. Вартість витрат на технічне обслуговування основних засобів теж з кожним роком зростає. Порівнюючи 2018р. з 2016р. вартість цієї статті витрат зросла на 399,8 млн.грн;

Таким чином можна стверджувати, що АТ «Ощадбанк» має значні проблеми з процентними доходами, особливо з процентними доходами за кредитними операціями. Кредитний портфель формується без відсутності інноваційних напрямів та тенденцій, тому пропонуємо удосконалити управління прибутковістю банку за рахунок кредитування перспективних галузей економіки та нанотехнологій.

## РОЗДІЛ 3

### УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В УМОВАХ КОНКУРЕНЦІЇ

3.1. Підвищення дохідності АТ «Ощадбанк» за рахунок кредитування нанотехнологій АТ «Ощадбанк»

Відсутність достатнього фінансування наукових та науково – технічних робіт в Україні є причиною падіння винахідницької активності та відсутності значних інноваційних розробок.

В умовах економічної глобалізації досвід успішних підприємств свідчить, що інновації та креативні рішення забезпечують виключні конкурентні переваги, довгострокову прибутковість та високі темпи розвитку.

Однак кризові тенденції, що породжують нестабільність зовнішнього оточення, а також знижують внутрішній економічний потенціал при неадекватному менеджменті, спричиняють сповільнення та «замороження» інноваційної діяльності.

За таких умов інновації залишаються джерелом розвитку лише теоретично та не знаходять своєї практичної реалізації. Важливого значення в цих умовах набувають проблеми формування ефективних інновацій.

Нанотехнології на даний час є найбільш вагомими інноваціями які дають змогу значно підвищити ефективність та перейти на вищий рівень науково – технічного прогресу.

Широке практичне використання нанотехнологій є найважливішим стратегічним напрямком розвитку високотехнологічних виробництв та організацією на їх основі підходів до інноваційного перетворення промисловості. За кордоном протягом останніх років роботи у цій галузі стрімко розвиваються. Так, ці питання окреслені у пріоритетних програмах урядів Японії, США, ФРН, Франції, Китаю та інших країн.

На сьогоднішній день нанотехнології мають близько 50 країн світу. В

у цьому світі кількість зареєстрованих патентів в галузі нанотехнологій наближається до 90 тис. Щорічне державне фінансування досліджень і розробок в цій галузі, за оцінками деяких експертів, становить в Європейському Союзі близько 800 млн. євро, в США - близько 800 млн. дол. США, в Японії - до 500 млн. дол., в Китаї - понад 100 млн. дол. США.

Найбільшу питому вагу на ринку нанотехнологій займає США – 40- 45%; на другому місці країни Азії та Японія – 30-40%; країни Європи – 15-20%.

У світі є більше 16000 нанотехнологічних компаній, їх число весь час стрімко зростає. Вони найбільш активні в таких галузях: створення та зберігання інформації, виробництво напівпровідників, оптики, полімерів, біотехнології та ін. Це такі компанії, як IBM, «Motorola», HP, NEC, «Hitachi» та ін. За прогнозами Національної наукової організації США, підприємства, що працюватимуть у цій галузі, створять від 800 тис. до 2 млн. нових робочих місць.

В Україні створено два центри нанотехнологій: перший відкрили у 2007 році за програмою «Стійкість геотехнічних систем» у Національному гірничому університеті в Дніпропетровську, другий — у 2009 році у Прикарпатському університеті імені Василя Стефаника в Івано-Франківську за програмою «Наноматеріали у пристроях генерування і накопичення енергії». Інтенсивно в галузі матеріалознавства та нанотехнологій працює Інженерно-фізичний факультет Київського політехнічного інституту.

Розробка та запровадження нанотехнологій безпосередньо чи опосередковано пов'язані з виконанням завдань розвитку тисячоліття (Millennium Development Goals), які були ухвалені на спеціальній сесії Генеральною асамблеєю ООН у 2000 р. і охоплюють вісім нагальних ключових завдань, що постали перед людством на межі тисячоліть у тісній взаємопов'язаності. До цих завдань належать:

- подолання абсолютної бідності й голоду;
- забезпечення загальної початкової освіти;
- сприяння гендерній рівності для посилення ролі жінок;

- скорочення дитячої смертності;
- покращення материнського здоров'я;
- боротьба з ВІЛ/СНІД, малярією та іншими захворюваннями;
- досягнення екологічної збалансованості;
- розширення міжнародного партнерства заради розвитку.

Основні етапи зародження нанотехнологій у світі:

- 400 р. до н.е. Демокріт використав термін «атом», що для характеристики найменшої частини речовини означає – «неподільний».

- 1900 р. Німецький фізик Макс Планк висловив припущення, що світло випромінюється і поглинається окремими порціями – квантами, що породило сумнів щодо неподільності атома.

- 1905 р. Швейцарський фізик Альберт Ейнштейн опублікував наукову працю, в якій доказував, що розмір молекули цукру становить приблизно 1 нанометр.

- 1906-1911 рр. Англійський фізик Ернест Резерфорд експериментальним шляхом визначив розподіл електричних зарядів у атомі, заклавши основи ядерної моделі атома.

- 1913 р. Голландський фізик Нільс Бор розробив теорію будови атома.

- 1926 р. Австрійський фізик Ервін Шредінгер вивів рівняння, яке давало можливість визначати ймовірність перебування електрона в певній одиниці об'єму.

- 1927 р. Німецький фізик Вернер Гейзенберг вивів співвідношення невизначеностей, яке вказувало на особливості природи мікрочастинок, які зумовлені їх корпускулярно-хвильовим дуалізмом.

- 1928 р. Російський фізик Георгій Гамов отримав розв'язки рівняння Шредінгера, які описували можливість проникнення елементарною частинкою енергетичного бар'єру навіть у тих випадках, коли енергія частинки менша за висоту бар'єру. Це явище було назване тунелюванням (тунельним ефектом).

- 1931 р. Німецькі фізики Макс Кнолл і Ернст Руска створили електронний мікроскоп, який вперше дав можливість досліджувати

нанооб'єкти .

- 1959 р. Американський фізик Річард Фейнман опублікував праці, в яких уперше оцінювалися перспективи мініатюризації виробів та прогнози нанотехнологій.

- 1968 р. Американські вчені Альфред Чо і Джон Артур розробили теоретичні основи нанотехнології при обробці поверхонь.

- 1974 р. Японський фізик Норію Танігучі (Танігуті) увів у науковий обіг термін «нанотехнологія», яким запропонував називати механізми і виробу, розмірами менше одного мікрона.

- 1981 р. Німецькі фізики Герд Бінніг і Генріх Рорер створили мікроскоп здатний розрізняти окремі атоми. Він отримав назву скануючого тунельного мікроскопа (СТМ).

- 1985 р. Американські фізики Роберт Керл, Херольд Крото і Річард Смейлі, удосконалюючи СТМ, створили технологію, за допомогою якої вдалося точно вимірювати об'єкти розміром у 1 нм.

- 1986 р. Створення атомно-силового мікроскопа (АСЛ), за допомогою якого можна здійснювати взаємодію не лише з електропровідними (як у СТМ), а й з будь-якими речовинами.

- 1990 р. Розроблено технологію маніпулювання одиничними атомами.

- 1994 р. Початок застосування нанотехнологій у промисловості.

Сучасний ринок нанотехнологій можна умовно поділити на три рівні.

Перший рівень - ринок готових продуктів. Це нанодисперсні матеріали: покриття, кераміка, композитні матеріали, каталізатори, мембрани і світлодіоди.

Другий рівень - ринок продуктів, які будуть готові до виходу на ринок через декілька років, тобто в короткостроковій перспективі. До цієї групи відносяться наноелектронні пристрої, засоби доставки ліків, виробу мікросистемної техніки і нановуглецеві матеріали.

Третій рівень - продукти, які будуть готові в середньо- або довгостроковій перспективі, тобто, через 8-10 і більше років. Це група продуктів, до якої можна

віднести нанобіотехнології і гібридні прилади і системи.

Виділяється три основні напрямки розвитку нанотехнологічного бізнесу, які дуже тісно пов'язані між собою:

1) виготовлення електронних схем, у тому числі і об'ємних, з активними елементами, розміри яких будуть порівнянні з розмірами одиничних молекул або атомів;

2) розробка і виготовлення наномашин, тобто механізмів роботів величиною з молекулу, використання яких відкриває перед людством небачені перспективи;

3) безпосередня маніпуляція атомами і молекулами і збірка з них всіляких матеріалів.

Цей напрям у свою чергу розбивається на дві концепції. Перша концепція - перебудова вже наявних структур, а друга – збірка більшої речовини з меншої, наприклад, виготовлення цукру або крохмалю з молекул води і вуглекислого газу .

На даний момент намітились такі перспективи розвитку і галузі застосування нанотехнологій:

- промисловість – заміна традиційних методів виробництва предметів споживання шляхом їх збирання молекулярними роботами безпосередньо з атомів і молекул;

- матеріалознавство – створення «бездефектних» надміцних матеріалів та матеріалів з високою провідністю;

- електроніка – конструювання нанометрової елементної бази для ЕОМ наступних поколінь, нанопровідників, транзисторів, випрямлячів, дисплеїв, акустичних систем;

- приладобудування – створення скануючих мікроскопів, атомарно-силових мікроскопів , магнітних силових мікроскопів, мініатюрних надчутливих датчиків, нанороботів;

- оптика – створення нанолазерів;

- кібернетика – відбудеться перехід від нинішніх планарних структур до



об'ємних мікросхем.

Забезпеченню конкурентоспроможності нашої країни в наноіндустрії сприяла Державна цільова науково - технічна програма «Нанотехнології та наноматеріали» на 2010-2014 роки, яку затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2009 року №1231 . Концепцію цієї програми схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 квітня 2009 року №331. Нажаль на даний момент немає ніякої підтримки нанотехнологій.

Сьогодні передові країни суттєво підтримують розвиток нанотехнологій. Зокрема, США в наступному році планує витратити на ці дослідження майже 2 млрд. дол. державних коштів. Їхній постійний конкурент - Японія - тільки дещо поступається за цим показником. Натомість Китай, Південна Корея та Сінгапур прогнозують стати абсолютними лідерами на ринку нанотехнологій. До речі, Росія у 2011 році також готова витратити не менше 2 млрд. дол. На жаль, в Україні у 2007 році ця частка становила лише 0,005 млрд. дол. Завдяки державній програмі з наноматеріалів та нанотехнологій цифра дещо підвищилася, проте ще явно неконкурентоспроможна у порівнянні зі світовими "монстрами". За оцінкою експертів, у 2015 році світовий наноринок складе 1-2,5 трлн. дол.

В Україні основні підприємства (приватної форми власності), які створювали та використовували нанотехнології, це:

- ТОВ «Спільне підприємство «ТЕХНОЙОД»;
- ПАТ «Концерн Стирол»;
- ТОВ «Протон 21»;
- ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу»;
- ПАТ «Мотор Січ»;
- ТОВ «Новації»;
- ТОВ «Мелта»

Пропонуємо АТ "УкрСиббанк" розробити програму заходів з кредитування нанотехнологій підприємств наведених в таблиці 3.1.

Вартість довгострокових та короткострокових кредитів розглянутих підприємств наведено в таблиці 3.5

Таблиця 3.1

Довгострокові та короткострокові кредити промислових підприємств, які створювали та використовували нанотехнології

Показники	2017р.	2018р
Короткострокові кредити банків ПАТ «Концерн Стирол», тис.грн	2471401	3091213
Довгострокові кредити банків ПАТ «Мотор Січ»	17878	359177
Короткострокові кредити банків ПАТ «Мотор Січ»	601461	874166
Довгострокові кредити банків ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу»	5850	9845
Короткострокові кредити банків ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу»	3995	0
Разом довгострокові кредити, тис.грн	23728	369022
Разом короткострокові кредити, тис.грн	3076857	3965379
Разом загальний обсяг кредитування, тис.грн	3100585	4334401

Загальний обсяг кредитування розглянутих підприємств складає у 2017р. – 3,1 млрд.грн, у 2018р. цей показник збільшився до 4,33 млрд.грн.

Пропонуємо АТ «Ощадбанк» надати кредити на розвиток нанотехнологій:

1) ПАТ «Мотор Січ» короткостроковий кредит на рік у розмірі 87,4 млн.грн (10% від суми кредитування у балансі підприємства) та за 18% ставкою; довгостроковий кредит у розмірі 180 млн.грн. (50% від суми кредитування у балансі підприємства) за процентною ставкою 23% річних на 7 років;

2) ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу» довгостроковий кредит у розмірі 985 тис.грн

за 23% ставкою на 7 років;

3) ПАТ «Концерн Стирол» короткостроковий кредит у розмірі 309 млн.грн 18% ставкою.

Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків ПАТ «Мотор Січ» за короткостроковий та довгостроковий кредит наведено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків ПАТ «Мотор Січ»

Показники	Короткостроковий кредит	Довгостроковий кредит
Вартість кредиту, тис.грн	87400	180000
Річна % ставка	18	23
Вид платежу	ануїтет	ануїтет
Строк кредитування, місяців	12	84
Розмір щомісячного платежу, тис.грн	8012	4328
Загальна сума виплат, тис.грн	96154	363594
Переплата за кредит (сума нарахованих відсотків), тис.грн	8754	183594
Початок виплат	Січень 2018	Січень 2018
Закінчення виплат	Грудень 2018	Грудень 2024

Розраховано за допомогою <https://calcsoft.ru>

Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу» за короткостроковий кредит наведено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу» за короткостроковий кредит

Показники	Довгостроковий кредит
Вартість кредиту, тис.грн	985
Річна % ставка	23
Вид платежу	ануїтет
Строк кредитування, місяців	84
Розмір щомісячного платежу, тис.грн	23,69
Загальна сума виплат, тис.грн	1989,66
Переплата за кредит (сума нарахованих відсотків), тис.грн	1004,66
Початок виплат	Січень 2018
Закінчення виплат	Грудень 2024

Розраховано за допомогою <https://calcsoft.ru>

Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків ПАТ «Концерн Стирол» за короткостроковий кредит наведено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Розрахунок повернення основною суми боргу та відсотків ПАТ «Концерн Стирол» за короткостроковий кредит

Показники	Короткостроковий кредит
Вартість кредиту, тис.грн	309000
Річна % ставка	18
Вид платежу	ануїтет
Строк кредитування, місяців	12
Розмір щомісячного платежу, тис.грн	28329,12
Загальна сума виплат, тис.грн	339949,41
Переплата за кредит (сума нарахованих відсотків), тис.грн	30949,41

Продовження таблиці 2.4

Показники	Короткостроковий кредит
Початок виплат	Січень 2018
Закінчення виплат	Грудень 2018

Розраховано за допомогою <https://calcsoft.ru>

Таким чином кредитний портфель розвитку нанотехнологій та доходи від кредитування будуть наступними (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5

Кредитний портфель розвитку нанотехнологій та доходи від кредитування АТ «Ощадбанк»

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Вартість кредиту ПАТ «Концерн Стирол», тис.грн	309000						
Дохід від кредитування ПАТ «Концерн Стирол», тис.грн	30949,41						
Вартість кредиту ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу», тис.грн	64,18	80,6	101,23	127,1	159,65	200,49	251,78
Дохід від кредитування ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу», тис.грн	220,06	203,65	183,02	157,12	124,62	83,76	32,47
Вартість короткострокового кредиту ПАТ «Мотор Січ», тис.грн	87400						

Продовження таблиці 3.5

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Дохід від короткострокового кредитування ПАТ «Мотор Січ», тис.грн	8754						
Вартість довгострокового кредиту ПАТ «Мотор Січ», тис.грн	11727	14728	18496	23229	29172	36637	46010
Дохід від довгострокового кредитування ПАТ «Мотор Січ», тис.грн	40214	37214	33446	28713	22769	15305	5931
Загальна вартість кредитного портфелю розвитку нанотехнологій, тис.грн	408191,2	14808,6	18597	23356	29332	36837	46262
Дохід від кредитування нанотехнологій, тис.грн	80137,47	37417,7	33629	28870	22894	15389	5963,5

Зміна кредитного портфеля та процентної дохідності АТ «Ощадбанк» з урахуванням кредитування розвитку нанотехнологій наведена в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Зміна кредитного портфеля та процентної дохідності АТ «Ощадбанк» з урахуванням кредитування розвитку нанотехнологій

Показники	Значення
Загальна вартість кредитного портфелю 2016р., млн.грн	67543,2
Вартість кредитування розвитку нанотехнологій, млн.грн	408,191
Прогнозна вартість кредитного портфелю, млн.грн	67951,391
Темп приросту кредитного портфелю банку, %	0,6
Процентні доходи банку, млн.грн	19345
Процентні доходи від кредитування нанотехнологій, млн.грн	80,137
Прогнозна вартість процентних доходів, млн.грн	19425,137

Темп приросту процентних доходів, %	0,4
-------------------------------------	-----

Прогнозна вартість кредитного портфелю АТ «Ощадбанк» складе 67951,391 млн.грн, збільшення кредитного портфелю складе 0,6%. Прогнозна вартість процентних доходів складе 19425,137 млн.грн., темп приросту процентних доходів 0,4%.

### 3.2. Підвищення дохідності АТ «Ощадбанк» за рахунок кредитування АТ «Ощадбанк» перспективних галузей економіки

Глобалізація світогосподарської системи виступає в якості одного з головних факторів структурної трансформації національної економіки та вимагає здійснення структурної політики, яка відповідає світовим трендам техніко-економічного розвитку.

У відповідності зі специфікою постіндустріального розвитку, можна стверджувати, що основними цільовими орієнтирами управління структурною перебудовою національної економіки виступають продукування нових знань і технологій. Саме перехід до більш високого технологічного рівня виробництва і організації виробничих відносин, стає основою механізму структурної трансформації та фактором підвищення конкурентоспроможності економіки на всіх рівнях її функціонування.

Основою стратегії економічного розвитку виступає перехід до безперервного інноваційного процесу, який характеризується провідним значенням науково-технічного прогресу та інтелектуалізацією основних факторів виробництва.

Конструкційною основою структури національної економіки необхідно визначити технологічний уклад – сукупність використовуваних у процесах виробництва технологій, засобів праці, інфраструктури, що відповідає певному рівню розвитку науково-технічного прогресу. Управління структурною трансформацією національної економіки має виходити з урахування об'єктивних закономірностей процесу послідовного заміщення технологічних

укладів. В контексті відповідної моделі техніко-економічного розвитку, необхідно зауважити на багатукладності відповідного виду структури, за якої технологічні уклади поєднуються в межах економічної системи у різних пропорціях.

Дослідники відповідного напрямку виокремлюють в економічній історії шість технологічних укладів:

- I технологічний уклад (1770 – 1847 рр.): текстильна промисловість, виплавка чавуну, обробка заліза, будівництво каналів, водяний двигун;

- II технологічний уклад (1830 – 1897 рр.): паровий двигун, залізничний транспорт, машино-, пароплавобудування, вугільна, верстатноінструментальна промисловість, чорна металургія;

- III технологічний уклад (1880 – 1943 рр.): електротехнічне, важке машинобудування, виробництво і прокат сталі, лінії електропередач, неорганічна хімія

- IV технологічний уклад (1930 – 1983 рр.): автомобіле-, тракторобудування, кольорова металургія, виробництво товарів тривалого користування, синтетичні матеріали, органічна хімія, виробництво й переробка нафти і газу, приладобудування, радіоелектроніка;

- V технологічний уклад (1970 – 2018 рр.): електронна промисловість, обчислювальна, оптико-волоконна техніка, програмне забезпечення, телекомунікації, робототехніка, інформаційні послуги, біотехнології, аерокосмічна промисловість;

- VI технологічний уклад (2015 – 2040 рр.): наноелектроніка, мультимедійні інтерактивні, глобальні мережі, молекулярна й нанофотоніка, наноматеріали й наноструктуровані покриття, нанобіотехнології, наносистемна техніка, космічні технології, системи штучного інтелекту.

Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» окреслює коло перспективних галузей науки та промисловості, яким будуть надаватись державна підтримка. Основна ідея Закону – перехід від непрямой підтримки інновацій, за допомогою податкових пільг до прямого



субсидування шляхом надання грантів, пільгових кредитів та державних замовлень. В законі наведено перелік напрямів інноваційної діяльності, по яких будуть надаватись пільги .

Серед стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності в Україні: модернізація електростанцій; нові та відновлювані джерела енергії; новітні ресурсозберігаючі технології; машинобудування та приладобудування як основа високотехнологічного оновлення всіх галузей виробництва; розвиток високоякісної металургії; нанотехнології, мікроелектроніка, інформаційні технології, телекомунікації; вдосконалення хімічних технологій, нові матеріали, розвиток біотехнологій; високотехнологічний розвиток сільського господарства і переробної промисловості; транспортні системи: будівництво і реконструкція; охорона і оздоровлення людини та навколишнього середовища; розвиток інноваційної культури суспільства; виробництво засобів наземного транспорту, літальних апаратів, плавучих засобів і пов'язаних з транспортом пристроїв та обладнання, комплектуючих виробів, розробка та впровадження новітніх технологій для їх складання (виготовлення). Цей перелік містить понад 120 пріоритетних напрямів, що є занадто, враховуючи можливості бюджету. Як наслідок обмежені можливості бюджету розпилюються на більш ніж сотню пріоритетних напрямів, тому на нашу думку варто скоротити даний перелік, відібравши найбільш перспективні галузі інноваційної діяльності промисловості. Перш за все дані галузі повинні відноситись до високотехнологічних та "середньо високотехнологічних" секторів промисловості.

Відповідно до Класифікації видів економічної діяльності (КВЕД ДК 009:2005), яка гармонізована з Класифікацією видів економічної діяльності ЄС (NACE) в Україні до високотехнологічних та "середньовисокотехнологічних" секторів промисловості належать:

- хімічне виробництво;
- виробництво машин та устаткування;
- виробництво офісного обладнання;

- виробництво електричних машин та устаткування;
- виробництво телекомунікаційного обладнання та обладнання зв'язку
- виробництво медичної техніки, вимірювальних засобів, оптичних приладів та устаткування годинників;
- виробництво автомобілів;
- виробництво космічного та інших транспортних засобів.

З точки зору діючого законодавства [34,с.2] фінансування інноваційної діяльності країни поділяється на кошти держбюджету України, кошти місцевих бюджетів та бюджет автономної республіки Крим, кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ, внески та запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності, кошти (інновації) фізичних та юридичних осіб, інші джерела, які не заборонені законодавством України.

Суб'єктам інноваційної діяльності України для виконання ними інноваційних проектів може бути надана фінансова підтримка шляхом:

- повного безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної індексації) пріоритетних інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів;

- часткового (до 50%) безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної індексації) інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів за умови залучення до фінансування проекту решти необхідних коштів виконавця проекту і (або) інших суб'єктів інноваційної діяльності;

- повної чи часткової компенсації (за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів) відсотків, сплачуваних суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних проектів;

- надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів;

- майнового страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків відповідно до Закону України "Про страхування".

Сьогодні в Україні переважно розвинуті III та IV технологічні уклади, їх сумарна питома вага складає 95%. На V технологічний уклад приходить 5%, а шостий взагалі відсутній.

Основні види продукції V технологічного укладу: електронна, вимірювальна, оптико-волоконна техніка, програмне забезпечення, телекомунікації, роботобудівництво, інформаційні послуги.

Основні підприємства представники V технологічного укладу в Україні:

1) Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля». У склад об'єднання входить біля 24 суб'єктів господарювання. Загальний обсяг кредитування під гарантії державного бюджету – 1,440 млрд. грн.

2) Корпорація Електрон (ПАТ «Концерн – Електрон») (<http://electron.ua>) (електротранспорт, спеціальні автомобілі, полімерна індустрія, побутова техніка, спеціальна техніка). Корпорація фінансується за рахунок власних коштів.

Основні підприємства, які входять до корпорації

А) ТзОВ СП «Електронтранс»

Виробництво міського електротранспорту – низькопідлогових трамваїв, тролейбусів та електробусів підвищеної комфортності. Послуги металообробки.

Б) Завод «Електронмаш»

Виробництво багатофункціональних комунальних автомобілів, автомобілів швидкої медичної допомоги.

В) СП ТОВ «Сферос-Електрон»

Виробництво автономних рідинних підігрівачів, ресиверів, паливних баків, кермових колонок для транспортних засобів. Встановлення кліматичних систем, вентиляційних та сонячних люків. Послуги металообробки.

Г) Науково-виробниче підприємство «Карат»

Розробка технологій отримання та промислове виробництво матеріалів для нано- та мікроелектроніки, сенсорної техніки та інформатики, опто- та акустоелектроніки, квантової електроніки, оптики тощо.

Д) Завод «Полімер-Електрон»

Виготовлення виробів різного рівня складності з полімерних матеріалів та пінополістиролу. Інструментальне виробництво. Послуги металообробки.

З) Фінансово-лізингова компанія «Електрон-Лізинг»

Послуги з оперативного лізингу (оренди). Спортивно-рекреаційні послуги. Виробництво та встановлення металопластикових конструкцій (вікон, дверей тощо). Ремонт та технічне обслуговування автомобілів.

Ж) ТОВ «Завод Електронпобутприлад»

Виробництво електродвигунів малої потужності промислового та побутового призначення. Виробництво електропобутової техніки. Виготовлення виробів з полімерних матеріалів. Послуги металообробки.

І) Окреме конструкторське бюро «Текон-Електрон»

Розробка, виробництво, модернізація та ремонт радіоелектронної техніки військового призначення.

К) Телевізійний завод «Електрон»

Виробництво рідкокристалічних LED телевізорів.

Л) Побутово-харчове підприємство «Електрон»

Фасування сипучих харчових продуктів для супермаркетів та підприємств торгівлі.

3) Торгова марка «Термія» ПАТ «Вінницький завод Маяк» (<http://termia.com.ua>) (електроконвектори, електрокотли). Обсяг довгострокових кредитів складає 720 тис.грн, короткострокових кредитів – 993 тис.грн.

3) ПАТ «Агроресурс» (<http://agroresurs.ua>) (опалювальна та водонагрівальна техніка). Підприємство не залучає коштів для розвитку.

4) ПрАТ «Львівський електроламповий завод "ІСКРА» (різні види ламп). Загальний обсяг довгострокових кредитів на кінець 2016 р. – 111,2 млн.грн,

короткострокових кредитів 329,2 млн.грн.

Пропонуємо реалізувати кредитні програми АТ "УкрСиббанк" наступним підприємствам: Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля»; Корпорація Електрон (ПАТ «Концерн – Електрон»); Торгова марка «Термія» ПАТ «Вінницький завод Маяк»; ПрАТ «Львівський електроламповий завод "ІСКРА»

Основні показники пропозиції наведені у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Кредитування підприємств V технологічного укладу

Показники	Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля»	Корпорація Електрон (ПАТ «Концерн – Електрон»)	ПАТ «Вінницький завод Маяк»	ПрАТ «Львівський електроламповий завод "ІСКРА»
Вартість кредиту, тис.грн	360000	100000	180	76000
Мета кредитування	Розвиток інновацій у космічній сфері під державні гарантії	Формування муніципального транспорту в Україні у вигляді електронних низькопольних трамваїв, тролейбусів та автобусів. Часткова компенсація кредиту державою	Розширення виробничих потужностей	Розширення виробничих потужностей
Річна % ставка	23	23	18	23
Вид платежу	ануїтет	ануїтет	ануїтет	ануїтет
Строк кредитування, місяців	84	84	12	84
Розмір щомісячного платежу, тис.грн	86567,99	2404,72	3,78	1827,59
Загальна сума виплат, тис.грн	727187,12	201996,42	317,79	153517,28
Переплата за кредит (сума нарахованих	367187,12	101996,42	137,79	77517,28

відсотків), тис.грн				
------------------------	--	--	--	--

Продовження таблиці 3.7

Показники	Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля»	Корпорація Електрон (ПАТ «Концерн – Електрон)	ПАТ «Вінницький завод Маяк»	ПрАТ «Львівський електроламповий завод "ІСКРА»
Початок виплат	Січень 2019	Січень 2019	Січень 2019	Січень 2019
Закінчення виплат	Грудень 2025	Грудень 2025	Грудень 2020	Грудень 2025

Розраховано за допомогою <https://calcsoft.ru>

Таким чином АТ «Ощадбанк» отримає наступні результати від реалізації довгострокових та короткострокових програм кредитування промислових підприємств V технологічного укладу (таблиця 3.8)

Таблиця 3.8

Результати реалізації АТ «Ощадбанк» довгострокових та короткострокових програм кредитування промислових підприємств V технологічного укладу

Показники	Значення
Загальний обсяг довгострокового кредитування, тис.грн	536000
Процентні виплати за довгостроковим кредитуванням (за 7 років), тис.грн	546700,8
Середньорічна вартість довгострокового кредиту, тис.грн	76571,43
Середньорічна вартість процентних виплат за довгостроковим кредитуванням, тис.грн	78100,11
Загальний обсяг короткострокового кредитування, тис.грн	317,79
Процентні виплати за короткостроковим кредитом, тис.грн	137,79

В результаті реалізації довгострокових та короткострокових програм кредитування промислових підприємств АТ «Ощадбанк» отримає 546, 838 млн.грн процентних доходів за 7 наступних прогнозних періодів та збільшить свій кредитний портфель в середньому за рік на 76,89 млн.грн.

На основі вищезгаданого можна зробити наступні висновки до третього

розділу роботи:

1) Запропоновано АТ «Ощадбанк» надати кредити на розвиток нанотехнологій:

- ПАТ «Мотор Січ» короткостроковий кредит на рік у розмірі 87,4 млн.грн (10% від суми кредитування у балансі підприємства) та за 18% ставкою; довгостроковий кредит у розмірі 180 млн.грн. (50% від суми кредитування у балансі підприємства) за процентною ставкою 23% річних на 7 років;

- ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу» довгостроковий кредит у розмірі 985 тис.грн за 23% ставкою на 7 років;

- ПАТ «Концерн Стирол» короткостроковий кредит у розмірі 309 млн.грн 18% ставкою.

Прогнозна вартість кредитного портфелю АТ «Ощадбанк» складе 67951,391 млн.грн, збільшення кредитного портфелю складе 0,6%. Прогнозна вартість процентних доходів складе 19425,137 млн.грн., темп приросту процентних доходів 0,4%.

2) Запропоновано розвиток підприємств перспективних галузей економіки за рахунок кредитування

Пропонуємо реалізувати кредитні програми АТ "Ощадбанк" наступним підприємствам: Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля»; Корпорація Електрон (ПАТ «Концерн – Електрон»); Торгова марка «Термія» ПАТ «Вінницький завод Маяк»; ПрАТ «Львівський електроламповий завод "ІСКРА»

В результаті реалізації довгострокових та короткострокових програм кредитування промислових підприємств АТ «Ощадбанк» отримає 546, 838 млн.грн процентних доходів за 7 наступних прогнозних періодів та збільшить свій кредитний портфель в середньому за рік на 76,89 млн.грн.

## ВИСНОВКИ

Узагальнюючи викладені положення кваліфікаційної роботи можна зробити наступні висновки:

1) З метою підвищення рівня прибутковості необхідно здійснювати комплексний аналіз доходів та витрат, виявляти фактори впливу на них, збільшувати резерви діяльності. Отримання позитивного або негативного значення фінансового результату діяльності залежить передусім від ефективності взаємодії кожного компонента системи організації сучасного комерційного банку. Вміння правильно визначати та розпоряджатися вхідними та вихідними грошовими потоками надасть змогу комерційному банку отримувати значні переваги від своєї діяльності, як в інтересах самої банківської установи, так і в інтересах клієнтів.

2) Досягнення стратегічних цілей функціонування банківських установ у контексті підвищення ефективності управління витратами можуть забезпечити підтримання конкурентоспроможності як на національному, так і на глобальному ринках; підвищення якості, асортименту та прибутковості банківських послуг; формування тривалих взаємовигідних відносин «банк – клієнт» та підвищення лояльності клієнтів; активне залучення нових клієнтів; забезпечення стійкості до дестабілізуючого впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ; підвищення якості управління діяльністю банку, зокрема управління витратами.

Управління доходами комерційного банку є процесом розроблення і прийняття управлінських рішень на основі планування, аналізу та контролю за доходами банківської установи, що спрямовані на досягнення їх оптимальної структури шляхом виявлення ефективних напрямів розміщення ресурсів банку.

Сьогодні комерційним банкам потрібно вміти швидко адаптуватися до змін чинників, які впливають на їхню прибутковість, не виходити за межу їх допустимих значень та розробити ефективний механізм управління всіма



статтями доходів, витрат банку та правильного використання одержаного прибутку. Також банківським установам необхідно визначити свої основні напрями збільшення прибутковості, а саме ті напрями діяльності, які б унеможливили підвищення загального ризику банку та погіршення його ліквідності, що дасть змогу поліпшити фінансовий стан комерційного банку, покращить його рентабельність та підвищить конкурентоспроможність банківських продуктів і послуг

3) Проаналізовано загальний стан АТ «Ощадбанк». З трьох аналітичних періодів (2016-2018рр.) найбільш результативним та позитивним є 2017р. Поточний рік 2018р. має як позитивні тенденції зростання, так і спадаючі тенденції та зміни. Порівнюючи 2018р. з 2017р. активи банку зменшились на 7%, власний капітал на 41%, надані кредити на 10%. Позитивний факт у 2018р. зростання коштів клієнтів на 3,9 млрд.грн (2,5%) та інвестицій в цінні папери на 18,5 млрд.грн (18,8%).

4) Проаналізовані процентні та комісійні доходи АТ «Ощадбанк».

Загальний процентний дохід АТ «Ощадбанк» зменшився на 143, 698 млн.грн (у процентному виразі це 0,7%). Якщо розглядати процентні доходи у розрізі, то проценти за кредитами, наданими клієнтам зменшились на 1,67 млрд грн. (зниження у процентному виразі складає 14,8%); проценти за інвестиціями зменшились на 0,47 млрд.грн (зниження у процентному виразі 32,7%), процентні доходи за коштами в банках зросли майже вдвічі, порівнюючи 2018р. з 2016р. на 104,2 млн.грн.

Комісійні доходи мають позитивні тенденції росту. Загальні комісійні доходи зросли на 2323,9 млн.грн (79,79%).

Комісійні доходи операцій з пластиковими картками зросли більш ніж в 2,5 рази, вартісне збільшення складає 1636545 тис.грн. Комісійні доходи розрахунково – касових операцій зросли на 589083 тис.грн (у процентному виразі на 34,23%). Доходи від операцій з іноземною валютою збільшились з 99,4 млн.грн до 130,54 млн.грн ( у процентному виразі темп проросту складає 31,3%). Тенденцію до зменшення мають комісійні доходи за позабалансовими

операціями та операціями з цінними паперами. Доходи позабалансових операцій зменшились на 22,5 млн.грн, операцій з цінними паперами на 315 тис.грн. Інші комісійні доходи зросли майже втричі та складають 135,6 млн.грн.

5) Проаналізовано процентні, комісійні та операційні витрати.

Загальні процентні витрати збільшились на 285954 тис.грн. Більш ніж 90% питомої ваги процентних витрат займають проценти за рахунками та проценти за кредитами, що отримані від міжнародних організацій. Тільки 4-5% займають інші процентні витрати.

Загальна вартість комісійних витрат збільшилась майже 2,2 рази (на 983,7 млн.грн).

Найбільший вартісний приріст зазнали комісійні витрати за операціями з пластиковими картками, їх значення збільшилось більш ніж у 2,5 рази. Негативне зростання простежується за комісійними витратами з розрахунково – касових операцій та операцій з цінними паперами.

Найбільшу питому вагу, майже 97% займають комісійні витрати за операціями з пластиковими картками та розрахунково – касовими операціями. Інші комісійні витрати – 2-3%, це: витрати за операціями з іноземною валютою, витрати за операціями з цінними паперами, інші комісійні витрати.

Найбільш вагомі адміністративні витрати – це: заробітна плата та премії, вартість амортизації та витрати на технічне обслуговування основних засобів. Заробітна плата та премії, вартість цієї статті збільшилась на 1,5 млрд.грн (майже в 1,5 рази). Питома вага цих адміністративних витрат складає 44-46%. Вартість амортизації збільшилась на 460,1 млн.грн (в 1,6 рази). Питома вага амортизаційних витрат збільшується з кожним роком, порівнюючи 2018р. з 2016р. питома вага зросла з 12,11% до 13,27%. Вартість витрат на технічне обслуговування основних засобів теж з кожним роком зростає. Порівнюючи 2018р. з 2016р. вартість цієї статті витрат зросла на 399,8 млн.грн;

Таким чином можна стверджувати, що АТ «Ощадбанк» має значні проблеми з процентними доходами, особливо з процентними доходами за кредитними операціями. Кредитний портфель формується без відсутності

інноваційних напрямів та тенденцій, тому пропонуємо удосконалити управління прибутковістю банку за рахунок кредитування перспективних галузей економіки та нанотехнологій.

5) Запропоновано АТ «Ощадбанк» надати кредити на розвиток нанотехнологій:

- ПАТ «Мотор Січ» короткостроковий кредит на рік у розмірі 87,4 млн.грн (10% від суми кредитування у балансі підприємства) та за 18% ставкою; довгостроковий кредит у розмірі 180 млн.грн. (50% від суми кредитування у балансі підприємства) за процентною ставкою 23% річних на 7 років;

- ПАТ «Київський завод по виготовленню технологічного обладнання для агропромислового комплексу» довгостроковий кредит у розмірі 985 тис.грн за 23% ставкою на 7 років;

- ПАТ «Концерн Стирол» короткостроковий кредит у розмірі 309 млн.грн 18% ставкою.

Прогнозна вартість кредитного портфелю АТ «Ощадбанк» складе 67951,391 млн.грн, збільшення кредитного портфелю складе 0,6%. Прогнозна вартість процентних доходів складе 19425,137 млн.грн., темп приросту процентних доходів 0,4%.

6) Запропоновано розвиток підприємств перспективних галузей економіки за рахунок кредитування.

Пропонуємо реалізувати кредитні програми АТ "Ощадбанк" наступним підприємствам: Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля»; Корпорація Електрон (ПАТ «Концерн – Електрон»); Торгова марка «Термія» ПАТ «Вінницький завод Маяк»; ПрАТ «Львівський електроламповий завод "ІСКРА»

В результаті реалізації довгострокових та короткострокових програм кредитування промислових підприємств АТ «Ощадбанк» отримає 546, 838 млн.грн процентних доходів за 7 наступних прогнозних періодів та збільшить свій кредитний портфель в середньому за рік на 76,89 млн.грн.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зінченко О. А. Удосконалення підходів до визначення складу фінансових результатів комерційного банку та методики їх аналізу Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2013. Вип. 1(1). С. 280-283.
2. Іванова В. О. Економічна сутність прибутку комерційного банку та джерела його формування. Культура народів Причорномор'я. 2012. № 253. С. 57-60.
3. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11> (дата звернення 02.10.2019р.).
4. Коротя А. С. Рентабельність комерційного банку та фактори, що впливають на її рівень. Управління розвитком. 2012. №10. С. 73-75.
5. Криклій О. А. Управління прибутком банку : монографія. Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008. 136 с.
6. Миронова М. І. Фактори впливу на стійке функціонування комерційних банків. Науковий вісник НЛТУ України. 2014. Вип. 24.1. С. 249-255.
7. Національний банк України URL: [https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art\\_id=123599](https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123599) (дата звернення 02.10.2019р.).
8. Пірог Д. В. Формування і розподіл прибутку банку. Інвестиції: практика та досвід. 2010. № 24. С. 70-75.
9. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0583-03>(дата звернення 02.10.2019р.).
- 10.Ревич М. Я. Методи аналізу та розподілу банківського прибутку Регіональна бізнес-економіка та управління. 2013. № 1. С. 114-120.

11. Сиромятникова О. В. Фінансові результати діяльності банку як об'єкт аналітичного дослідження URL: <https://goo.gl/RMSPvn> (дата звернення 02.10.2019р.).
12. Скоробач О. І. Аналіз прибутку та рентабельності малих і середніх банків України. Економіка та держава. 2013. № 5. С. 77-79.
13. Тиркало Р. І. Банківська справа : навч. посіб. Тернопіль : Карт-бланш, 2001. – 318 с.
14. Beau E., Hill J., Hussain T., Nixon D. Bank funding costs: what are they, what determines them and why do they matter? Quarterly Bulletin Q4. 2014. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/quarterlybulletin/2014/bank-funding-costs-what-are-they-whatdetermines-them-and-why-do-they-matter.pdf?la=en&hash=5D1323B1600711DB629DE781CBAE9E798A2B79FF>. (дата звернення 02.10.2019р.).
15. Babihuga R., Spaltro M. Bank Funding Costs for International Banks. IMF Working Paper. 2014. WP/14/71. 38 p.
16. Баланчук Д.В. Удосконалення роботи менеджерів банку в корпоративному сегменті. Інфраструктура ринку. 2017. Вип. 7. С. 280–284.
17. Ховрак І.В. Побудова культури довіри у банківському та страховому секторах. Фінансові послуги. 2017. № 3. С. 3–6.
18. Макаренко Ю.П., Мороховець К.С. Доходи і витрати у забезпеченні прибутковості комерційних банків України. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 10. С. 15–19.
19. Ховрак І.В. Електронна комерція в Україні: переваги та недоліки. Економіка. Фінанси. Право. 2013. № 4. С. 16–20.
20. Доходи та витрати банків України // Офіційний сайт НБУ. URL: [https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art\\_id=34661442&cat\\_id=34798593](https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593) (дата звернення 02.10.2019р.).
21. Савченко К.І. Оптимізація витрат з метою зростання дохідності банку. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/19156/1/231.pdf>. (дата звернення 02.10.2019р.).

22. Гуцалок О.М. Дослідження компонентних складових оцінювання фінансового потенціалу банківських установ. Науково-виробничий журнал «Держава та регіони». Серія: Економіка та підприємництво. 2016. № 6 (93). С. 113–117.

23. Метеленко Н.Г., Хацер М.В. Криза національної банківської системи: причини, тенденції та шляхи подолання. Науково-виробничий журнал «Держава та регіони». Серія: Економіка та підприємництво. 2016. № 4–5 (91–92). С. 69–73.

24. Ховрак І.В. Побудова культури довіри у банківському та страховому секторах. Финансовые услуги. 2017. № 3. С. 3–6.

25. Аналіз банківської діяльності [за ред. А. М. Герасимовича]. К.: КНЕУ. 2004. 599 с.

26. Лисянська О.О. Деякі аспекти управління доходами та витратами банку. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2011. № 22. С. 99–104.

27. Криклій О.А., Маслак Н.Г. Управління прибутком банку: монографія. Суми: ДВНЗ УАБС НБУ. 2008. 136 с.

28. Дзюблюк О., Михайлюк Р. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: монографія. Тернопіль. 2009. 316 с.

29. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент банку: навч. посібн. К.: КНЕУ. 2006. 280 с.

30. Базилевич К.С. Економічна сутність прибутку в умовах трансформації економіки. Формування ринкових відносин в Україні. 2007. № 11. С. 130–132.

31. Рибалка О.О. Підходи до управління прибутком банку. Актуальні проблеми економіки. 2007. № 11. С. 161–165.

32.. Вовчак О.Д., Руцишин Н.М., Андрейків Т.Я. Кредит і банківська справа: підручник. Київ : Знання, 2008. 564с. URL: [http://pidruchniki.ws/14350120/bankivska\\_sprava/kredit\\_i\\_bankivska\\_sprava\\_-\\_vovchak\\_od](http://pidruchniki.ws/14350120/bankivska_sprava/kredit_i_bankivska_sprava_-_vovchak_od). (дата звернення 02.10.2019р.).

33.Банки України URL: <http://bank-ua.com>.

34.Ващенко Ю.В. Банківське право: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 344 с.

35.Вовчак О.Д. Банківська інвестиційна діяльність в Україні : монографія. Львів : Вид-во ЛКА, 2005. 541 с.

36.Мороз А.М., Пуховкіна М.Ф., Савлук М.І. Центральний банк та грошово-кредитна політика: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Мороза. Київ: КНЕУ, 2005. 556 с. URL: <http://buklib.net/books/21896/>.(дата звернення 02.10.2019р.).

37.Шапуров О. О., Лиходід Ю. А. Фінансові результати комерційного банку: адекватність оцінювання. Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Вплив цифрової освіти на розвиток людського капіталу» (20-21 листопада 2019 року, м. Запоріжжя) Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2019. С. 137-140.

38.Хацер М. В., Лиходід Ю. А. Ключові проблеми розвитку агропромислового комплексу України в умовах посткризового розвитку національної економіки. Матеріали II міжнародного науково-практичного семінару «Економічні, соціальні та інформаційні аспекти європейських інтеграційних процесів» (18-20 березня, м. Київ)) Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2019. С. 128-132.

## ДОДАТКИ

## Додаток А

## Звіт про прибутки та збитки 2016р.

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО  
«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД  
ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2016 РОКУ  
(у тисячах гривень,  
за винятком прибутку на акцію, зазначеного в гривнях)

	Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2016 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2015 року
Процентні доходи	5, 30	19 488 683	18 390 444
Процентні витрати	5, 30	(13 608 785)	(12 499 913)
ЧИСТИЙ ПРОЦЕНТНИЙ ДОХІД ДО ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВУ НА ПОКРИТТЯ ЗБИТКІВ ВІД ЗНЕЦІНЕННЯ АКТИВІВ, ЗА ЯКИМИ НАРАХОВУЮТЬСЯ ПРОЦЕНТИ		5 879 898	5 890 531
Формування резерву на покриття збитків від знецінення активів, за якими нараховуються проценти	6, 30	(3 202 752)	(15 734 914)
ЧИСТИЙ ПРОЦЕНТНИЙ ДОХІД/(ЗБИТОК)		2 677 146	(9 844 383)
Комісійні доходи	7, 30	2 912 483	2 131 468
Комісійні витрати	7, 30	(787 641)	(497 312)
Чистий збиток від операцій з іноземною валютою	8	(3 601 732)	(4 867 632)
Чистий прибуток від реалізації інвестицій, наявних для продажу	30	3 245	382
Чистий прибуток від операцій з фінансовими інструментами, що відображають за справедливою вартістю з переоцінкою через прибутки або збитки	10, 30	3 676 053	6 351 993
Розформування/(формування) резерву на покриття збитків за іншими операціями	6	1 065 068	(1 422 906)
Чисті інші доходи	30	94 726	121 121
ЧИСТИЙ НЕПРОЦЕНТНИЙ ПРИБУТОК/(ЗБИТОК)		3 362 202	1 817 114
ОПЕРАЦІЙНІ ВИТРАТИ	9, 30	(5 576 255)	(4 245 809)
ПРИБУТОК/(ЗБИТОК) ДО ОПОДАТКУВАННЯ		463 093	(12 273 078)
Відшкодування з податку на прибуток	11	992	-
ЧИСТИЙ ПРИБУТОК/(ЗБИТОК) ЗА РІК		464 085	(12 273 078)
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД/(ЗБИТОК):			
Статті, які в подальшому не будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків:			
Чиста зміна резерву переоцінки майна за вирахуванням ефекту відстроченого податку на прибуток		811 723	(41 633)
Статті, які в подальшому будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків:			
Чиста зміна справедливої вартості інвестицій, наявних для продажу		1 380 033	441 949
Рекласифікація переоцінки інвестицій, наявних для продажу, що були реалізовані протягом року		(3 245)	(382)
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД		2 188 511	399 934
ВСЬОГО СУКУПНОГО ДОХОДУ/(ЗБИТКУ) ЗА РІК		2 652 596	(11 873 144)
ПРИБУТОК/(ЗБИТОК) НА АКЦІЮ			
Середньозважена кількість звичайних акцій для розрахунку базисного та розбавленого прибутку/(збитку) на акцію	12	29 722	25 777
Базисний та розбавлений прибуток/(збиток) на акцію (гривні)	12	15 614	(476 125)

Від імені Правління:

А. Г. Пишний  
Голова Правління

25 квітня 2017 року

Г. С. Костенко  
Головний бухгалтер

25 квітня 2017 року

Виконавці: Рибалка О.В., 279-71-16, Заднепровський К.Г., 278-60-22

Примітки на сторінках 7-92 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.



Додаток Б  
Звіт про фінансовий стан 2016р.

**ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН  
СТАНOM НА 31 ГРУДНЯ 2016 РОКУ  
(у тисячах гривень)**

	Примітки	31 грудня 2016 року	31 грудня 2015 року
<b>АКТИВИ:</b>			
Грошові кошти та рахунки у Національному банку України	13, 30	10 438 941	5 632 365
Кошти в банках	14, 30	31 150 549	17 775 189
Фінансові інструменти, що відображаються за справедливою вартістю з переоцінкою через прибуток або збиток	15, 30	17 148 763	10 095 933
Кредити, надані клієнтам	16, 30	65 946 584	65 462 189
Інвестиції, наявні для продажу	17, 30	65 009 361	47 441 862
Інвестиції, що відображаються за амортизованою вартістю	18, 30	12 640 713	7 195 975
Інвестиції в дочірні компанії	19, 30	24 800	24 800
Основні засоби та нематеріальні активи	20	6 535 809	3 945 327
Передплата з податку на прибуток	11	271 521	299 817
Відстрочені активи з податку на прибуток	11	-	80 672
Інші активи	21	1 440 173	1 178 882
<b>ВСЬОГО АКТИВІВ</b>		<b>210 607 214</b>	<b>159 133 011</b>
<b>ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:</b>			
<b>ЗОБОВ'ЯЗАННЯ:</b>			
Кошти банків	22, 30	4 639 317	16 557 088
Рахунки клієнтів	23, 30	145 586 238	94 269 726
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	24, 30	33 418 838	29 498 132
Інші запозичені кошти	25, 30	7 039 869	7 200 519
Інші зобов'язання	26, 30	1 001 614	1 731 009
Субординований борг	27, 30	2 807 088	2 536 133
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	11	374 063	-
<b>Всього зобов'язань</b>		<b>194 867 027</b>	<b>151 792 607</b>
<b>ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:</b>			
Акціонерний капітал	28	35 108 980	30 153 460
Резерв переоцінки будівель		1 820 998	1 193 252
Резерв переоцінки інвестицій, наявних для продажу		576 751	(800 037)
Непокритий збиток		(21 766 542)	(23 206 271)
<b>Всього власного капіталу</b>		<b>15 740 187</b>	<b>7 340 404</b>
<b>ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ</b>		<b>210 607 214</b>	<b>159 133 011</b>

Від імені Правління:

  
А. Г. Пишний  
Голова Правління

25 квітня 2017 року

Виконавці: Рибалка О.В., 279-71-16, Заднепровський К.Г., 278-60-22

Примітки на сторінках 7-92 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

  
Г. С. Костенко  
Головний бухгалтер

25 квітня 2017 року

## Додаток В

## Звіт про прибутки та збитки 2017р

ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД  
ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2017 РОКУ(у тисячах гривень,  
за винятком прибутку на акцію, зазначеного в гривнях)

	Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2017 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2016 року
Процентні доходи	5, 30	19 740 677	19 488 683
Процентні витрати	5, 30	(14 228 173)	(13 608 785)
<b>ЧИСТИЙ ПРОЦЕНТНИЙ ДОХІД ДО ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВУ НА ПОКРИТТЯ ЗБИТКІВ ВІД ЗНЕЦІНЕННЯ АКТИВІВ, ЗА ЯКИМИ НАРАХОВУЮТЬСЯ ПРОЦЕНТИ</b>		<b>5 512 504</b>	<b>5 879 898</b>
Формування резерву на покриття збитків від знецінення активів, за якими нараховуються проценти	6, 30	(1 934 665)	(3 202 752)
<b>ЧИСТИЙ ПРОЦЕНТНИЙ ДОХІД</b>		<b>3 577 839</b>	<b>2 677 146</b>
Комісійні доходи	7, 30	4 001 099	2 912 483
Комісійні витрати	7, 30	(1 305 079)	(787 641)
Чистий збиток від операцій з іноземною валютою	8	(451 777)	(3 601 732)
Чистий прибуток від реалізації інвестицій, наявних для продажу	30	13	3 245
Чистий прибуток від операцій з фінансовими інструментами, що відображаються за справедливою вартістю з переоцінкою через прибутки або збитки	10, 30	1 155 657	3 676 053
Розформування резерву на покриття збитків за іншими операціями	6	530 170	1 065 068
Чисті інші доходи	30	180 662	94 726
<b>ЧИСТИЙ НЕПРОЦЕНТНИЙ ПРИБУТОК</b>		<b>4 110 745</b>	<b>3 362 202</b>
<b>ОПЕРАЦІЙНІ ВИТРАТИ</b>	9, 30	<b>(7 130 040)</b>	<b>(5 576 255)</b>
<b>ПРИБУТОК ДО ОПОДАТКУВАННЯ</b>		<b>558 544</b>	<b>463 093</b>
(Витрати)/ відшкодування з податку на прибуток	11	(21)	992
<b>ЧИСТИЙ ПРИБУТОК ЗА РІК</b>		<b>558 523</b>	<b>464 085</b>
<b>ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД:</b>			
<i>Статті, які в подальшому не будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків:</i>			
Чиста зміна резерву переоцінки майна за вирахуванням ефекту відстроченого податку на прибуток		1 400	811 723
<i>Статті, які в подальшому будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків:</i>			
Чиста зміна справедливої вартості інвестицій, наявних для продажу		148 718	1 380 033
Рекласифікація переоцінки інвестицій, наявних для продажу, що були реалізовані протягом року		(13)	(3 245)
<b>ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД</b>		<b>150 105</b>	<b>2 188 511</b>
<b>ВСЬОГО СУКУПНОГО ДОХОДУ ЗА РІК</b>		<b>708 628</b>	<b>2 652 596</b>

Від імені Правління:

А. Г. Пишний  
Голова Правління

18 квітня 2018 року

Виконавці: Рибалка О.В., 279-71-16, Заднепровський К.Г., 278-60-22

Примітки на сторінках 7-96 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

Г. С. Костенко  
Головний бухгалтер


18 квітня 2018 року

Додаток Г  
Звіт про фінансовий стан 2017р.

**ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН  
СТАНОМ НА 31 ГРУДНЯ 2017 РОКУ  
(у тисячах гривень)**

	Примітки	31 грудня 2017 року	31 грудня 2016 року
<b>АКТИВИ:</b>			
Готівкові кошти та рахунки у Національному банку України	13	12 228 420	10 438 941
Кошти в банках	14, 30	17 028 838	31 150 549
Фінансові інструменти, що відображаються за справедливою вартістю з переоцінкою через прибуток або збиток	15, 30	21 767 424	17 148 763
Кредити, надані клієнтам	16	74 502 538	65 946 584
Інвестиції, наявні для продажу	17, 30	72 901 636	65 009 361
Інвестиції, що відображаються за амортизованою вартістю	18, 30	25 202 757	12 640 713
Інвестиції в дочірні компанії та асоційовані компанії	19, 30	24 800	24 800
Основні засоби та нематеріальні активи	20	7 614 578	6 535 809
Передплата з податку на прибуток		294 694	271 521
Інші активи	21	2 276 811	1 440 173
<b>ВСЬОГО АКТИВІВ</b>		<b>233 842 496</b>	<b>210 607 214</b>
<b>ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:</b>			
<b>ЗОБОВ'ЯЗАННЯ:</b>			
Кошти банків	22, 30	6 435 248	4 639 317
Рахунки клієнтів	23, 30	150 151 178	145 586 238
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	24, 30	34 548 265	33 418 838
Інші запозичені кошти	25	7 299 686	7 039 869
Інші зобов'язання	26, 30	719 458	1 001 614
Субординований борг	27, 30	2 903 463	2 807 088
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	11	533 569	374 063
<b>Всього зобов'язань</b>		<b>202 590 867</b>	<b>194 867 027</b>
<b>ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:</b>			
Акціонерний капітал	28	49 724 980	35 108 980
Резерв переоцінки будівель		1 822 086	1 820 998
Резерв переоцінки інвестицій, наявних для продажу		725 456	576 751
Непокритий збиток		(21 020 893)	(21 766 542)
<b>Всього власного капіталу</b>		<b>31 251 629</b>	<b>15 740 187</b>
<b>ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ</b>		<b>233 842 496</b>	<b>210 607 214</b>


Від імені Правління:

  
А. Г. Пишний  
Голова Правління

18 квітня 2018 року

Виконавці: Рибалка О.В., 279-71-16, Заднепровський К.Г., 278-60-22

Примітки на сторінках 7-96 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

  
Г. С. Костенко  
Головний бухгалтер

18 квітня 2018 року

Додаток Д

Звіт про прибутки та збитки 2018р

**ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ (у тисячах гривень)**

	Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2018 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2017 року*
Процентні доходи, за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою вартістю та за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	6, 31	16 683 325	19 740 677
Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	6, 31	2 661 660	-
Процентні витрати	6, 31	<u>(13 894 739)</u>	<u>(14 228 173)</u>
<b>ЧИСТИЙ ПРОЦЕНТНИЙ ДОХІД</b>		<b>5 450 246</b>	<b>5 512 504</b>
Розформування/(формування) резерву під очікувані кредитні збитки /збитки від знецінення за активами, за якими нараховуються проценти	7, 31	<u>1 175 156</u>	<u>(1 934 665)</u>
<b>ЧИСТИЙ ПРОЦЕНТНИЙ ДОХІД ПІСЛЯ ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВУ ПІД ОЧІКУВАНІ КРЕДИТНІ ЗБИТКИ /НА ПОКРИТТЯ ЗБИТКІВ ВІД ЗНЕЦІНЕННЯ АКТИВІВ, ЗА ЯКИМИ НАРАХОВУЮТЬСЯ ПРОЦЕНТИ</b>		<b><u>6 625 402</u></b>	<b><u>3 577 839</u></b>
Комісійні доходи	8, 31	5 236 359	4 001 099
Комісійні витрати	8, 31	<u>(1 771 336)</u>	<u>(1 305 079)</u>
Чистий прибуток/ (збиток) від операцій з іноземною валютою	9	865 126	(451 777)
Чистий (збиток)/ прибуток від операцій з фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	11, 31	<u>(2 410 823)</u>	<u>1 155 657</u>
Чистий збиток від модифікації фінансових активів та зобов'язань, що оцінюються за амортизованою вартістю та фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	31	<u>(47 698)</u>	-
(Формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки/збитки від знецінення за іншими активами	7	<u>(206 870)</u>	<u>530 170</u>
Чистий інший дохід	31	<u>300 823</u>	<u>180 675</u>
<b>ЧИСТИЙ НЕПРОЦЕНТНИЙ ДОХІД</b>		<b><u>1 965 581</u></b>	<b><u>4 110 745</u></b>
<b>ОПЕРАЦІЙНІ ДОХОДИ</b>		<b><u>8 590 983</u></b>	<b><u>7 688 584</u></b>
<b>ОПЕРАЦІЙНІ ВИТРАТИ</b>	10, 31	<b><u>(8 558 212)</u></b>	<b><u>(7 130 040)</u></b>
<b>ПРИБУТОК ДО ОПОДАТКУВАННЯ</b>		<b>32 771</b>	<b>558 544</b>
Відшкодування /(витрати) з податку на прибуток	12	<u>129 468</u>	<u>(21)</u>
<b>ЧИСТИЙ ПРИБУТОК ЗА РІК</b>		<b><u>162 239</u></b>	<b><u>558 523</u></b>

Додаток Е

Звіт про фінансовий стан 2018р.

**ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН  
СТАНОМ НА 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ  
(у тисячах гривень)**

	Примітки	31 грудня 2018 року	31 грудня 2017 року*
<b>АКТИВИ:</b>			
Готівкові кошти та рахунки у Національному банку України	14	10 600 815	12 228 420
Кошти в банках	15, 31	10 910 047	17 028 838
Похідні фінансові активи	16, 31	-	21 767 424
Кредити, надані клієнтам	17	67 543 176	74 502 538
Інвестиції	18, 31	116 590 238	98 104 393
Інвестиції в дочірні компанії та асоційовані компанії	20, 31	24 800	24 800
Інвестиційна нерухомість	19	796 869	-
Основні засоби та нематеріальні активи	21	8 953 527	7 614 578
Передплата з податку на прибуток		267 324	294 694
Інші активи	22	2 065 173	2 276 811
<b>ВСЬОГО АКТИВІВ</b>		<b>217 751 969</b>	<b>233 842 496</b>
<b>ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:</b>			
<b>ЗОБОВ'ЯЗАННЯ:</b>			
Кошти банків	23, 31	54 074	6 435 248
Рахунки клієнтів	24, 31	154 016 454	150 151 178
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	25, 31	34 496 675	34 548 265
Інші запозичені кошти	26, 31	6 618 734	7 299 686
Інші зобов'язання	27, 31	1 013 391	719 458
Субординований борг	28, 31	2 879 790	2 903 463
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	12	130 137	533 569
<b>Всього зобов'язань</b>		<b>199 209 255</b>	<b>202 590 867</b>
<b>ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:</b>			
Акціонерний капітал	29	49 724 980	49 724 980
Резерв переоцінки будівель		1 821 887	1 822 086
Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		215 554	725 456
Непокритий збиток		(33 219 707)	(21 020 893)
<b>Всього власного капіталу</b>		<b>18 542 714</b>	<b>31 251 629</b>
<b>ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ</b>		<b>217 751 969</b>	<b>233 842 496</b>

\*Банк початково застосував МСФЗ 9 з 1 січня 2018 року. Згідно обраного методу переходу, порівняльна інформація не була перерахована (Примітка 5). В результаті переходу на МСФЗ 9, Банк змінив презентацію деяких статей, презентація порівняльної інформації була змінена відповідно (Примітка 5).

Від імені Правління:

А. Г. Пишний  
Голова Правління

25 квітня 2019 року

Виконавці: Рибалка О. В., Задніпровський К. Г., 278-60-22

Примітки на сторінках 8-117 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.



Г. С. Костенко  
Головний бухгалтер

25 квітня 2019 року